

Ny sproglitteratur 2015

Danmark

Eva Skafte Jensen

Andersen, Thomas Hestbæk og Alexandra Emilie Møller Holsting: Teksten i grammatikken. Syddansk Universitetsforlag 2015. 438 s.

Bogen præsenterer en systemisk-funktionel beskrivelse af dansk sprogs former og betydninger. Bogen tilbyder et begrebsapparat til analyse af en tekst fra dens mindste grammatiske elementer til større enheder som tekstmønstre og situation. Bogen er primært henvendt til studerende og undervisere på universiteter, seminarier og lignende.

Bergmann, Asger: Tegnsprog – hvorfor ikke? Erindringer om kampen for sproglig og kulturel ligestilling. Danske Døves Landsforbund 2015. 320 s.

Bogen er en erindringsbog der på en gang giver en skildring af forfatterens liv og en skildring af den udvikling der er sket i synet på døve mennesker i Danmark i den seneste menneskealder.

Danske Studier 2015. Red. af Simon Skovgaard Boeck og Henrik Blicher under medvirken af Mette Elholm Ishøy. Universitets-Jubilæets danske Samfund nr. 589. 2015. 193 s.

Af bindets indhold er der i denne sammenhæng grund til at fremhæve *Lars Brink* og *Kjeld Kristensen*: Bevingede og ubevingede ord fra dansk revy, *Marianne Rathje*: Ska det vær nu? Verbale kortformer i regulerede og ikke-regulerede genrer.

Bindet indeholder desuden en række anmeldelser, fx *Hanne Ruus*: Den Danske Begrebsordbog.

Den Danske Begrebsordbog. Red. af Sanni Nimb, Lars Trap-Jensen, Henrik Lorentzen, Liisa Theilgaard, Thomas Troelsgård. Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, København 2015.

Ejstrup, Michael Kjær og Anders Elsig: Hvad tiden er fuld af, flyder munden over med. Faste vendinger i forandring. Hans Reitzels Forlag 2015. 128 s.

Denne bog handler om hvordan sprogbrugerne langsomt ændrer på faste vendinger på måder der gør udtrykkene mere tidssvarende.

Hansen, Gert Foget: Stød og stemmekvalitet. En akustisk-fonetisk undersøgelse af ændringer i stemmekvaliteten i forbindelse med stød. Ph.d.-afhandling, Københavns Universitet 2015. 294 s. + 1 cd.

I denne afhandling kortlægger forfatteren forskningen i dansk stød og fremlægger evidens fra instrumentalfonetiske undersøgelser af ord med og uden stød. Stødet er kendt og berygtet for at være svært at beskrive fyldestgørende. Træk man har anset for kriterielle for stødets manifestering, viser sig ikke at holde ved en nærmere efterprøvelse. Afhandlingen afdækker hvorfor dette er tilfældet.

Hilseformer & høflighed. Modersmål-Selskabets årbog 2015. Modersmål-Selskabet 2015. 160 s.

I *Hilseformer & høflighed* har årbogsudvalget samlet en række tekster om adfærdsformer. Af bogens artikler kan nævnes *Gitte Hørning*: Moderne hilsekultur, *Bjørn Andersen*: Du og De, *Robert B. Hansen*: Danske hilseformer.

Hvad ved vi nu - om danske talesprog? Red. af Frans Gregersen og Tore Kristiansen. Sprogforandringscentret, København 2015. 243 s.

I anledning af at Dansk Grundforskningsfonds Center for Sociolingvistiske Sprogforandringsstudier (i daglig tale Sprogforandringscentret) kunne fejre 10 års arbejde, gør denne bog status over forskningen i danske talesprog, især i sociolektisk og dialektologisk belysning. Artiklerne tæller: *Frans Gregersen og Tore Kristiansen*: Indledning. Sprogforandring i virkelig tid, *Torben Juel Jensen, Tore Kristiansen og Marie Maegaard*: Sprogforandring og sprogholdninger, *Jacob Thøgersen*: Danmarks Radio som sprogpolitisk aktør, *Malene Monka*: Mobilitet, sted og sprogforandring, *Malene Monka, Marie Maegaard og Jann Scheuer*: Den autentiske dialekttalende – bornholmsk dialekt som vare i turistindustrien, *Nicolai Pharao, Tore Kristiansen, Janus Spindler Møller og Marie Maegaard*: Eksperimentelle sprogholdningsstudier – fra helhedsvurderinger til enkelttræk, *Martha Sif Karrebæk, Astrid Ag, Birte Dreier, Narges Ghandchi, Liva Hyttel-Sørensen, Ulla Lundquist, Lian Malai Madsen, Janus Spindler Møller, Thomas Rørbeck Nørreby og Andreas Stæbr*: Hverdagssprogning og sproguideologier: Om betydningen af minoritetssprog hos skolebørn i København,

Andreas Stæbr: Sociale medier og hverdagsprog, *Lian Malai Madsen* og *Janus Spindler Møller*: Sproglige normer og sprogbrug: 'høj' og 'lav', 'os' og 'dem' i nutidens forestillede sociolingvistiske landskab, *Randi Skovbjerg Sørensen*: Det gode interview – og det dårlige, *Carsten Hansen*: Ordbog over Dansk Talesprog (ODT) – talesprogets egen ordbog, *Tanya Karoli Christensen* og *Torben Juel Jensen*: Grammatisk variation og forandring i moderne dansk, *Frans Gregersen*: Talens forandringer – sproglig variation hos den talende inden for interviewsituationer og i samme situation over tid.

LexicoNordica. 22-2015. Red. af Henrik Lorentzen og Emma Sköldbberg. Nordisk Forening for Leksikografi 2015. 306 s.

Temaet for bindet er *Sproglige varieteter i nordiske ordbogsressurser*. De danske bidrag tæller *Torben Christiansen* og *Lars Trap-Jensen*: Om slangudtryks flygtighed – i sproget og i ordbøgerne, *Carsten Hansen*: Beskrivelsesproget i Ordbog over Dansk Talesprog, *Inger Schoonderbeek Hansen*: Fællesdanske og dialektale ord i Jysk Ordbog. Bindet indeholder desuden et ikketematisk bidrag: *Zakaris Svabo Hansen*: Færøske ordbøger i 2000-tallet, samt anmeldelser, fx *Peter Stray Jørgensen*: Slangordbogen. Dansk slang og hverdagsprog – underholdning eller seriøs ordbog.

Morsingbo-ordbog. Red. af Hanne Glintborg. Morsø Folkeblad 2015.

Mål & Mæle. 36. årgang, 2 numre og 37. årgang, 1 nummer. Red. af Kasper Boye, Carsten Elbro, Ken Farø, Erik Hansen og Jørn Lund 2014-2015, 32 s. + 32 s. + 36 s.

Foruden brevkassen *Sprogligheder* med spørgsmål om sprog indeholder numrene artikler om sprog. Artiklerne i de to seneste numre er tilegnet Carsten Elbro i anledning af hans 60-årsfødselsdag og 25-årsjubilæum som Mål & Mæle-redaktør og fokuserer derfor blandt andet på læse- og lytteforståelse og sprogtilegnelse, fx *Ken Farø*: Om to typer læseforståelse på fremmedsprog (nr. 37/1).

Nissen, Camilla Falk Rønne: En parallelsproglig virkelighed. Et etnografisk studie af sprogbrugsmønstre på to kurser udbudt på engelsk på Science og Sund, Københavns Universitet. Københavnerstudier i tosprogethed. Studier i parallelsproglighed. Bd. C7. Københavns Universitet, Humanistisk Fakultet 2015. 105 s.

Formålet med denne bog er at undersøge sprogvalget (dansk eller engelsk) blandt studerende der følger kurser der eksplicit udbydes på engelsk. På disse

kurser deltager danske og ikkedanske studerende. Konklusionen er at sprogvælget er motiveret af hvad de studerende finder mest effektivt i situationen. Vælget mellem dansk og engelsk gælder dog kun for de dansksprogede studerende, og således opstår der en asymmetri mellem danske og ikkedanske studerende.

Ny forskning i grammatik 22. Red. af Stine Evald Bentsen, Per Durst-Andersen, Eva Skaft Jensen, Sune Sønderberg Mortensen og Peter Juul Nielsen. Dansk Sprognævn 2015. 289 s.

Ny forskning i grammatik giver læseren et indblik i den nyeste nationale sprogforskning indenfor dansk og en lang række fremmedsprog. Af bindets artikler kan nævnes *Marie Herget Christensen*: Eksperimentelt design og dets konsekvenser for fortolkningen af stimuli – substantiver i nøgenform og med udfyldt bestemmerplads, *Henrik Høeg Müller*: Nøgne objekter i dansk, *Peter Juul Nielsen*: Den danske imperativmorfologi som et andenordensnul, *Liisa Deth Theilgaard*: Sætningsadverbialer og dialogiske partiklers topologi og skopus.

Nye medier. Sprogbrug, data og metode. NoSSinK-symposium, København 11.-12. april 2013. Red. af Marianne Rathje. Sprognævnets konferenceserie 4. Dansk Sprognævn 2015. 131 s.

NoSSinK er akronym for Nordisk Sprog og Sprogforståelse i de nye Kommunikationsformer, et projekt støttet af NordPlus og Netværket for de Nordiske Sprognævn. Bogen indeholder artikler fra projektets afsluttende konference. De danske bidrag tæller *Sabine Kirchmeier-Andersen*: Hvordan kan man undersøge sproget i de nye medier?, *Tina Thode Hougaard*: Sproget til billederne i de sociale medier.

NyS. Nydanske Sprogstudier. 48-2015. Red. af Margrethe Heidemann Andersen, Tanya Karoli Christensen, Jan Heegård, Torben Juel Jensen, Thomas Wiben Jensen, Janus Mortensen og Marianne Rathje. Udgivet af Dansk Sprognævn 2015. 188 s.

Bind 48 er et temanummer om *Sprogtilegnelse*. Det indeholder 5 artikler: *Elisabeth Engberg-Pedersen*: Tilegnelse af fortællerperspektiv og referentperspektiv i dansk tegnssprog. Introduktion af en ny referent, *Ulf Dalvad Berthelsen*: Flersprogethed på Facebook. Flersprogede unges interaktion på Facebook i et sprogtilegnelsesperspektiv, *Søren Wind Eskildsen* og *Jobannes Wagner*: Sprogbrugsbaseret læring i en tosproget hverdag. En forskningsoversigt over sprogbrugsbaseret andetsprogtilegnelse og sprogpædagogiske implikationer,

Laila Kjærbeck: Danske børns tilegnelse af bøjningsmorfologi. Udviklingen af substantivernes pluralisbøjning i alderen 0-10 år, *Ditte Boeg Thomsen*: Én stavelse, to synsvinkler. Børns tilegnelse af dialogiske partikler.

NyS. Nydanske Sprogstudier. 49-2015. Red. af Margrethe Heidemann Andersen, Tanya Karoli Christensen, Jan Heegård, Torben Juel Jensen, Thomas Wiben Jensen, Janus Mortensen og Marianne Rathje. Udgivet af Dansk Sprognævn 2015. 183 s.

Af indholdet i bind 49 kan nævnes *Jan Heegård*: Ordvarighed og grammatisk og pragmatisk funktion. Tilfældet 'egentlig', *Malene Monka*: Mobilitet og sprogforandring, *Julie Meyer Ingemansson og Torben Juel Jensen*: Passiven bør undgås – eller bør den? En receptionsundersøgelse af passivers indflydelse på forståelse af og holdninger til breve fra en offentlig myndighed.

Nyt fra Sprognævnet 2015 nr. 1-4. 16 s. + 16 s. + 16 s. + 16 s. Dansk Sprognævn.

Numrene indeholder et udvalg af sproglige spørgsmål til Dansk Sprognævn, bogomtaler og artikler om sproglige forhold, fx *Eva Skafte Jensen*: Underskrive og signere (nr. 1), *Philip Diderichsen og Andreas Søeborg Kirkedal*: Talesyntese og talegenkendelse (nr. 2), *Philip Diderichsen og Jørgen Schack*: Jagten på den gode og sikre sprogbruger (nr. 3), *Margrethe Heidemann Andersen*: Digital mobning (nr. 4).

Ord & Sag nr. 34-35. 60 s. + 64 s. Aarhus Universitet 2015.

Ord & Sag udgives af Peter Skautrup Centret for jysk dialektforskning ved Aarhus Universitet. Numrene indeholder videnskabelige såvel som populærvidenskabelige artikler om jysk sprog, fx *Kathrine Thisted Petersen*: Århusiansk sprogbrug anskuet i lyset af en igangværende standardiseringsproces (nr. 35).

Pseudo-English. Studies on false anglicisms in Europe. Red. af Cristiano Furiassi og Henrik Gottlieb. Mouton de Gruyter 2015. 287 s.

Denne bog indeholder en række artikler om den engelske indflydelse man kan iagttage i europæiske sprog gennem såkaldte pseudoanglicismer, altså engelskklingende ord uden engelsk forlæg. I skandinavisk sammenhæng er især følgende kapitler af interesse: *Henrik Gottlieb*: Danish pseudo-Anglicisms: A corpus-based analysis, *Gisle Andersen*: Pseudo-borrowings as cases of pragmatic borrowing: Focus on Anglicisms in Norwegian.

Rask. Internationalt tidsskrift for sprog og kommunikation. Vol. 42, forår 2015 og vol. 43, efterår 2015. 133 s. + 92 s. University of Southern Denmark, Institute of Language and Communication.

De to bind indeholder til sammen 7 artikler. Af indholdet kan nævnes *Lærke Josefine Kallede Søe*: At stille spørgsmålstegn til syntaktiske sammenblandinger (vol. 42).

Retten i sproget. Samspillet mellem ret og sprog i juridisk praksis. Red. af Anne Lise Kjær, Lin Adrian, Cecilie Brito Cederstrøm, Jan Engberg, Jonas Gabrielsen, Morten Rosenmeier og Sten Schaumburg-Müller. Jurist- og Økonomforbundets Forlag 2015. 347 s.

Bogen indeholder 22 kapitler om samspillet mellem ret og sprog. Bogen er opdelt i fire hovedtemaer der afspejler bredden i det retslingvistiske felt: Hvad er godt juridisk sprog? Hvordan overbeviser man med sprog? Hvad sker der med retten når sproget er usynligt for juristerne? Hvad betyder sprog for den juridiske fortolkning?

Cecile Brito Cederstrøm, Jan Engberg og Anne Lise Kjær: Den 'sprogliche vending' i retten, *Lin Adrian og Morten Rosenmeier*: Hvad er godt juridisk sprog? Kommunikation og forståelighed, *Per Andersen*: Kancellisprogets fødsel, *Anne Kjærgaard*: Forandring, læring og 'sprogpolitikresistens' i Danmarks Domstole, *Jørgen Dalberg-Larsen*: Retssproget, juridisk magtudøvelse og demokrati, *Sofrid Mykland og Lin Adrian*: Alternative løsninger i juridisk språkdrakt – språklige kjennetegn ved rettsmeklingsavtaler i Norge og Danmark, *Jonas Gabrielsen og Sten Schaumburg-Müller*: Hvordan overbeviser man med sprog? Retsretorik og juridisk argumentation – fra fordomme til videndeling, *Jonas Gabrielsen*: Jura og retorik – et mangfoldigt møde, *Hans Petter Graver*: Jødernes stilling i Tyskland 1933-1938 og juridisk argumentasjon – et dykk i 'doxa', *Eivind Kolflaath*: Fortellingens overbevisende kraft, *Janus Beyer*: Improvisation og fokus – glemte færdigheder i retten, *Sten Schaumburg-Müller*: Hvorfor er retorik ikke slået igennem inden for dansk juridisk tradition, *Anne Lise Kjær*: Hvad sker der med retten, når sproget er usynligt for juristerne? Sproget som rettens blinde vinkel, *Louise Victoria Johansen*: Når sprog skaber viden. Skildringen af lovovertræderens person i danske straffesager, *Karoline Normann*: Indenretlig afhøring i straffesager, *Bente Jacobsen*: Tolkes indflydelse på afhøringer i retssager, *Inger Høedt-Rasmussen*: Den juridiske identitets sproglige dimension, *Ann Blücker*: Juridikstudenters sproglige inksolning, *Jan Engberg og Anne Lise Kjær*: Hvad betyder sproget for juridisk fortolkning?, *Anne Lise Kjær*: Juridisk oversættelse i Europa: en retslingvistisk praksis i spændingsfeltet mellem retlig enhed og flerspro-

gethed, *Mattias Derlén*: Flerspråkighet bortom paralyserande pessimism: utmaningar och möjligheter för EU-domstolen och svenska domstolar, *Elina Paunio*: EU-domstolen och meningsskapandet i den flerspråkiga EU-rätten, *Dietrich Busse*: Juridisk viden i sproglig form: om sammenhængen mellem vidensrammer og juridisk semantik.

Rette ord. Festskrift til Sabine Kirchmeier-Andersen i anledning af 60-årsdagen. Red. af Dorte Duncker, Eva Skaft Jensen og Ole Ravnholt. Dansk Sprognævns skrifter 46. Dansk Sprognævn 2015. 315 s.

Margrethe Heidemann Andersen: Særskrivningsfejl i de nye medier og i skolen, *Nina Møller Andersen*: 'Jeg kan bare godt lide dansk'. Dansk som fremmedsprog på udenlandske universiteter – holdninger og udfordringer, *Christian Becker-Christensen og Jørgen Schack*: Ord og ordforbindelser, som "hører nøje sammen med en efterfølgende ledsætning". Om startkommaets placering i henhold til Retskrivningsordbogens § 50.1 og 50.3, *Lotte Weilgaard Christensen*: Den terminologiske værktøjskasse set ud fra forskellige målgruppers behov. Eksemplificeret ved begrebernes udtryksside og valensmønstre som søgemønstre, *Niels Davidsen-Nielsen*: Hvad blev der af adjektanalysen?, *Philip Diderichsen, Anna Sofie Hartling, Anne Kjærgaard og Anna Kristiansen*: I ulige linje fra 'Linje' til 'linje'. Og andre nedslag i Retskrivningsordbøger gennem historien, *Ken Farø*: Gak til korpus og bliv viis: om korpora, sprognormer og tysk, *Frans Gregersen*: Hvad er forudsætningerne for en (u)mulig retskrivningsreform?, *Hans Götzsche*: Nexsus – en ubestemmelig kategori, *Erik Hansen*: Beholder og indhold. En semantisk anekdote, *Peter Juel Henriksen og Auður Hauksdóttir*: Talebob – den tålmodige transnordiske udtaletræner, *Henrik Galberg Jacobsen*: Hvad vi dog slås om. Sprogkamp(e) i Danmark i 350 år, *Per Anker Jensen*: Videnskab, normativitet og formidling, *Anne Kjærgaard*: Forståelige og imødekommende tekster til borgere og kunder – er der forskningsmæssigt belæg for bestræbelsen?, *Jørn Lund*: Nordisk sprogsamarbejde gennem 40 år. Uformelle iagttagelser om det nordiske sprogsamarbejde med særligt henblik på de nordiske sprognævne i tiden efter 1974, *Bodil Nistrup Madsen og Hanne Erdman Thomsen*: Fra tekst til struktureret viden, *Bolette S. Pedersen, Sanni Nimb og Sussi Olsen*: Eksperimenter med et skalérbart betydningsinventar til semantisk opmærkning af dansk, *Hanne Ruus*: Det typiske drab i ridderviserne. Et folkeviseord i kontekst, *Lene Schøsler*: Valens og konstruktion, *Jacob Thøgersen*: Dansk Sprognævn og Danmarks Radio. Mastodonter i normeringen af "det danske sprog", *Ole Togeby*: En drøm om ideologisk valens.

Sign Languages of the World. A Comparative Handbook. Red. af Julie Bakken Jepsen, Goedele de Clerck, Sam Lutalo-Kiingi, William B. McGregor. Mouton de Gruyter 2015. 1000 s.

Denne bog giver en oversigt over mange af verdens tegnsprog. Bidraget om dansk er skrevet af *William B. McGregor, Janne Boye Niemelä og Julie Bakken Jepsen*.

Sprogforum. Tidsskrift for sprog- og kulturpædagogik. Årgang 21, 2015, nr. 60 + 61. 92 s. + 93 s. Aarhus Universitetsforlag.

Nr. 60 er et temanummer om *kritisk sprog- og kulturpædagogik* og indeholder bidrag af bl.a. *Michael Svendsen Pedersen*: Kritiske potentialer i sprogpædagogisk praksis. Nr. 61 sætter fokus på *læringsmål* og indeholder artikler af bl.a. *Bedriye Sener*: Dansk som andetsprog niveau A på HF.

Sprog & Samfund. Nyt fra Modersmål-Selskabet. 33. årgang, 2014, nr. 1-4. 16 s. + 16 s. + 16 s. + 16 s. Red. af Michael Blædel.

Foruden anmeldelser af sprog litteratur og omtaler og referater af sproglige arrangementer indeholder numrene kortere artikler om forskellige sproglige forhold, fx *Pia Jarvad*: Årets ord (nr. 1), *Georg Søndergaard*: Christiern Pedersen – og hans betydning for dansk sprog og litteratur (nr. 3).

Staun, Susanne: Fuck, en lækker røv! Basisgarderobe til den nøgne sprogbruger. Gyldendal 2015. 111 s.

Bogen er en guide i retskrivning. Den gennemgår klassiske retskrivningsproblemer med illustrative eksempler og korrekte alternativer.

15. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog. Aarhus Universitet. 9.-10. oktober 2014. Red. af Inger Schoonderbeek Hansen og Tina Thode Hougaard. Århus 2015. 474 s.

Siden 1986 har sprogforskere fra ind- og udland hvert andet år mødtes i Århus for at sætte fokus på udforskningen af det danske sprog. På det 15. møde deltog 55 forskere med i alt 36 foredrag. En række af dem er trykt i den foreliggende rapport sammen med et antal resumeer af bidragsydere der fx har fået publiceret deres artikel andetsteds. Af rapportens artikler kan nævnes *Tanya Karoli Christensen, Torben Juel Jensen og Marie Herget Christensen*: Adverbelle ledsætningers ledstilling i dansk talesprog, *Philip Diderichsen, Anna Sofie Hartling, Anne Kjærgaard og Anna Kristiansen*: Præsentation af ROhist.dsn.dk – retskrivningsbøger gennem historien, *Asgerd Gudiksen*: Fællesdanske ord i Ømålsordbogen, *Eva Skafte Jensen*: Subjektellipse eller informationsstrukturel

organisering i sms, *Anu Laanemets og Elisabeth Engdahl*: Findes der præpositions passiv i dansk?, *Karen Margrethe Pedersen*: Sønderjysk skriftsprog i 150 år, *Ole Ravnholt*: Slip kommaerne fri, det er forår, *Søren Sandager Sørensen*: Turfinalt eller i spørgsmål i dansk interaktion, *Viggo Sørensen*: Det jyske adjektivsufix *-et*.

Finland

Anna Maria Gustafsson

Blöndal, Þórunn: Where grammar meets interaction. Collaborative production of syntactic constructions in Icelandic conversation. *Nordica Helsingiensia* 42. Helsingfors 2015. 245 sidor. Pdf-version: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/156533/Wheregramm.pdf?sequence=1>

Þórunn Blöndals doktorsavhandling handlar om samkonstruktioner (syntaktiska helheter som produceras av två samtalsdeltagare) i isländska vardagsamtal. Författaren använder begreppen ifyllnader och annan-tillägg på svenska för de konstruktioner hon undersöker. Blöndal studerar samkonstruktionernas form, funktion och mottagande. Hennes material består av inspelningar av samtal i den isländska databanken ÍSTAL.

Avhandlingen visar att samkonstruktioner inte betraktas som brott mot samtalets samarbetsprinciper, enligt vilka talaren fullbordar sin taltur utan att bli avbruten. Samkonstruktionerna visar i stället deltagarnas samarbetsvilja och den tidigare talaren reagerar oftast positivt på samkonstruktionerna som samtalspartnern inflikar. Vidare kommer det fram att talare verkar vara medvetna om sin rätt att avsluta sin taltur, även om samtalspartnern tillfogar relevanta ord och därmed fullbordar turen.

Folkmålsstudier 53. Red. Hanna Lehti-Eklund, Camilla Lindholm och Caroline Sandström. Meddelanden från Föreningen för nordisk filologi r.f. Helsingfors 2015. 275 sidor.

Folkmålsstudier 53 handlar dels om talad svenska, dels om det juridiska språket. Ludvig Forsman undersöker språket hos den enligt hans bedömning enda personen i Gammalsvenskby i Ukraina som är semitalare av den lokala svenska dialekten i byn. *Svetlanas svenska* kan ses som en fallstudie i vad

som kan hända med språk som drabbas av kollektivt språkbyte och språkdöd. Therese Leinonen undersöker med hjälp av en webbenkät finlandssvenskars uppfattningar om språklig variation inom det finlandssvenska språkområdet. Marie Nelson m.fl. studerar svenskan som ett pluricentriskt språk och undersöker återkopplingen i handledningssamtal mellan handledare och studenter i en sverigesvensk och finlandssvensk kontext.

Det juridiska språket behandlas i två artiklar. Lieselott Nordman skriver om de speciella villkor som gäller översättningen av juridiska texter. Marianne Nordman ger i sin tur en översikt över handledningar som står till buds för den som skriver juridiska texter på svenska. Hon tar upp både sverigesvenskt och finlandssvenskt material.

Folkmålsstudier 53 innehåller även artiklar med fokus på hur man undersöker lyssnares perception av regional variation, intonationen vid frågor i Helsingforssvenska samtal, dialekten i Torsbyområdet i Värmland, topikövergångar i textbaserade gruppsamtal, kodväxling i östnyländska samtal på dialekt och flerspråkighet i Jac Ahrenbergs och Elmer Diktonius prosa.

Gruppspråk, samspråk, två språk. Red. Marika Tandefelt. Svenskan i Finland – i dag och i går 1:2. Svenska litteratursällskapet. Helsingfors 2015. 252 sidor.

Gruppspråk, samspråk, två språk är den andra delen i Svenska litteratursällskapets serie Svenskan i Finland – i dag och i går. Boken ger en bild av hur den talade finlandssvenskan varierar beroende på talare och situation. Mikael Reuter skriver om finlandssvenskt uttal ur ett överregionalt perspektiv, medan Therese Leinonen har forskat i hur svenskan uttalas i Helsingfors, Åbo, Mariehamn och Vasa. Mona Forsskåhl och Heikki Paunonen skriver om finlands-svensk och finsk slang, medan Leila Mattfolk har undersökt finlandssvenskars attityd till engelska lånord.

Sofie Henricson har undersökt hur ungdomar växlar mellan olika språk i de fyra språköarna Björneborg, Tammerfors, Kotka och Uleåborg i Finland, som alla har en svenskspråkig befolkning på en procent eller mindre. Jan Lindström och Camilla Wide har studerat finlandssvenskt samtalspråk och även jämfört med sverigesvenskan. Deras resultat visar att skillnaderna i språkbruket mellan länderna vanligen beror på finskans inflytande på finlands-svenskan. Marika Tandefelt, Karmela Liebkind, Anna Henning-Lindblom och Fjalar Finnäs behandlar identitet och tvåspråkighet ur olika synvinklar och skriver i sina respektive kapitel bland annat om hur finlandssvenskan placerar sig inom det svenska språkområdet enligt språkbrukare i Finland och Sverige och om etnicitet, språkgruppstillhörighet och tvåspråkiga familjer.

Hamberg, Leena: Samverkan i och med språket. Systemisk-funktionell analys av språkanvändningen i en kommunal gränsaktivitet med nyanlända flyktingar som målgrupp. Nordica Helsingiensia 40. Helsingfors 2015. 276 sidor. Pdf-version: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/154348/Samverka.pdf?sequence=1>

Leena Hamberg granskar i sin avhandling en kommunal gränsaktivitet, Resursen, som strävar efter att hjälpa flyktingar under deras första tid i Sverige. Avhandlingen visar att språkfrågor kan hamna i bakgrunden då flyktingar ska introduceras till det svenska samhället.

Resultaten antyder att frågan om de nyanländas språkutveckling och språkkraven på arbetsmarknaden tenderar att hamna i skymundan, medan det som betonas är vikten av att de nyanlända kommer in på arbetsmarknaden snabbt och kan försörja sig själva (den så kallade arbetslinjen). Det här kan göra att målen för språkutbildningen inte uppnås, vilket i slutändan kan göra arbetslinjen till en nackdel för de nyanlända.

Huhtamäki, Martina: En fråga om prosodi? Prosodiska drag hos frågor i Helsingforssvenska samtal. Nordica Helsingiensia 43. Helsingfors 2015. 100 sidor samt bilagor.

Martina Huhtamäkis doktorsavhandling En fråga om prosodi? Prosodiska drag hos frågor i Helsingforssvenska samtal undersöker de prosodiska dragen i vardagliga samtal mellan personer bosatta i Helsingfors, Esbo, Vanda och Grankulla. Syftet med avhandlingen är att undersöka hur prosodiska drag bidrar till utformningen av frågor och till signaleringen av turslut hos frågor i vardagliga Helsingforssvenska samtal. Huhtamäki undersöker intonation, talhastighet, tajmning, ljudstyrka och röstkvalitet i två av avhandlingens fyra artiklar. De två andra artiklarna behandlar slutintonation.

En uppfattning som ofta förekommer är att stigande slutintonation i svenskan gör ett påstående till en fråga, men Huhtamäkis avhandling visar att det inte stämmer för Helsingforssvenska. De flesta sådana yttranden i undersökningen har fallande slutintonation. Sammantaget finns inte heller någon enhetlig frågeprosodi som skiljer frågorna från påståendena i materialet.

I den fjärde artikeln undersöker Huhtamäki frågor som bara består av ordet *va*. Resultaten visar att tonhöjden, tonomfånget och tajmningen hjälper samtalsdeltagarna att skilja på det *va* som signalerar att lyssnaren inte uppfattade det tidigare yttrandet och det *va* som uttrycker överraskning och förvåning.

Ivars, Ann-Marie: Dialekter och småstadsspråk. Svenskan i Finland – i dag och i går 1:1. Svenska litteratursällskapet. Helsingfors 2015. 464 sidor.

Dialekter och småstadsspråk är första delen i Svenska litteratursällskapets serie Svenska i Finland – i dag och i går. Boken handlar dels om de traditionella dialekterna, dels om fyra småstadsspråk. Ann-Marie Ivars skriver om dialekternas framväxt och historia och beskriver de svenska dialekterna i Finland landskapsvis. Hon diskuterar hur begreppet dialekt definieras och även förhållandet mellan dialekter och stadsmål. I boken ingår också en beskrivning av dialektforskningen i de svenska dialekterna i Finland sedan 1800-talet.

Beskrivningen av hur dialekterna har vuxit fram visar att språkkontakten med Sverige har varit av betydelse för de finlandssvenska dialekternas framväxt. I boken ingår även historiska översikter över dialekterna i de olika landskapen i Svenskfinland. Arkaismer, novationer och ljud- och formlära behandlas också.

Ivars beskriver även förhållandet mellan geografiskt betingad och socialt betingad variation i språket i Jakobstad, Kristinestad, Ekenäs och Lovisa utgående från projektet Finlandssvenska stadsmål, som genomfördes 1990–1995. Avslutningsvis redogör Ivars för den historiska bakgrunden till dialekt, stadsmål och regionalt standardspråk och diskuterar tendenser i dagens språkutveckling.

Kielikello. Kielenhuollon tiedotuslehti. [Finska språkbyråns tidskrift] Institutet för de inhemska språken. Helsingfors.

Som tidigare utkom Kielikello med fyra nummer 2015. År 2015 firade Kielitoimisto, den finska språkvårdsavdelningen vid Institutet för de inhemska språken, 70-årsjubileum, vilket även syntes i innehållet i Kielikello. Verksamheten vid Kielitoimisto presenterades i varje nummer ur olika synvinklar: allmän språkvård, namnvård, kursverksamhet, myndighetsspråkvård och ordboksarbete. Kielikello presenterade också insamlat material som är centralt för namnvården och ordboksarbetet. Insamlingen av material har pågått i hundra år. I och med att tekniken har utvecklats har insamlingen och arkiveringen av materialet digitaliserats.

På internationella klarspråksdagen i oktober 2015 avslutades kampanjen för ett klart myndighetsspråk som inleddes i slutet av 2014. Kielikello innehöll artiklar om hur olika aktörer, bland annat Folkpensionsanstalten och Migrationsverket, har jobbat för ett klart myndighetsspråk. Under kampanjen ordnades också en tävling där arrangörerna efterlyste exempel på lyckade klarspråksprojekt. De myndigheter som deltog ombads berätta dels vad de hade gjort, dels hur åtgärderna hade påverkat arbetet. Tolv myndigheter skickade in sina framgångsberättelser och efter en omröstning på klarspråkskampanjens webb-

plats vann Helsingfors stads byggandskontor tävlingen tack vare sin satsning på Twitter.

Våren 2015 öppnade Kielitoimiston ohjepankki (finska språkbyråns frågedatabas) på Språkinstitutets webbplats, vilket också Kielikello uppmärksammade. Frågedatabasen innehåller centrala råd och direktiv som berör språk och namn. I sökfunktionen i frågedatabasen ingår också information ur Institutet för de inhemska språkens nätpublikationer (bland annat böjning av för- och efternamn och namn på länder) och ur Kielitoimiston sanakirja (finska språkbyråns ordbok), som finns fritt tillgänglig på nätet. Frågedatabasen fylls på kontinuerligt och uppdateras vid behov.

Kielitoimiston opaskirja (finska språkbyråns handbok) kom ut våren 2015 och beskriver den grammatiska variationen i finskt allmänspråk. En betydande del av de samtal som kommer till telefonrådgivningen handlar om variation av det här slaget och frågorna är många gånger av typen ”vilket alternativ är rätt?”. Ofta är svaret att båda formerna fungerar. Ibland är gränsen mellan allmänspråk och talspråk inte självklar, utan när man funderar på vilken form som är lämpligast måste man beakta textens stil, syfte, målgrupp med mera. Boken strävar efter att ge språkanvändarna redskap för att kunna välja rätt alternativ, till exempel genom att redogöra för hur vanliga de olika alternativen är och vilka attityder de förmedlar. Boken och en del språkråd ur den presenterades i Kielikello. Bland annat skrev Kielikello om hur en del normer har luckrats upp. I en av artiklarna försöker skribenten också förklara den tanke som ligger som grund för boken, det vill säga den variation som förekommer också i allmänspråket.

I varje nummer besvarades också frågor om språkanvändning och namnvård, bland annat rättskrivning, böjning av främmande ord och olika verbkonstruktioner. Dessutom presenterades nyord, bakgrunden till diverse fraser och dialektala fenomen. Kielikello publicerade även finska språknämndens utlåtanden.

Kielitoimiston kielioppiopas. [Finska språkbyråns grammatikhandbok] Red. Riitta Korhonen och Sari Maamies. Institutet för de inhemska språken. Helsingfors 2015. 408 s.

Kielitoimiston kielioppiopas är en omfattande beskrivning av finsk grammatik. Handboken är dels deskriptiv, dels normativ. Den berättar om orsakerna till grammatisk variation och ger även råd om vilken grammatisk form som är lämplig att använda i olika sammanhang. De ämnesområden som tas upp i boken har i huvudsak valts ut med tanke på vilka slags frågor den finska språkvården har fått genom åren. Boken är indelad i kapitel enligt ämnesom-

råden, till exempel ordböjning, kasus, olika satskonstruktioner och tempusformer. Beskrivningarna konkretiseras med exempelsatser ur finska medier och från internet.

Boken behandlar också frågor som rör skriftspråk och talspråk samt stil. Till exempel redogör den för hur olika konstruktioner och satsformer påverkar stilen och budskapet i en text och behandlar skillnaden mellan neutral och ledig sakprosa.

Kielitoimiston ohjepankki. [Finska språkbyråns frågedatabas] Raija Moilanen (projektledare), Riitta Korhonen, Henna Leskelä, Tiina Manni-Lindqvist, Ulla Onkamo och Suvi Syrjänen. Institutet för de inhemska språkens webbpublikationer 40. Helsingfors 2015. <http://www.kielitoimistonohjepankki.fi/>

Kielitoimiston ohjepankki är en elektronisk frågedatabas som innehåller svar på olika frågor som gäller finskan. Råden och rekommendationerna kommer från publikationer som finska språkbyrån vid Institutet för de inhemska språken har gett ut. Frågedatabasen upprätthålls av finska språkbyrån. Rekommendationerna i språkbanken gäller till exempel rättskrivning, grammatik och namn. Språkbanken uppdateras kontinuerligt. I slutet av 2015 innehöll den drygt 600 poster.

Kolehmainen, Taru. Kielenhuollon juurilla. Suomen kielen ohjailun historiaa. [Språkvårdens rötter. Den finska språkvårdens historia] Finska litteratursällskapet. Institutet för de inhemska språkens webbpublikationer 41. Helsingfors 2015. 439 s. Pdf-version: http://scripta.kotus.fi/www/verkkojulkaisut/julk41/Kielenhuollon_juurilla.pdf

Kielenhuollon juurilla utkom i tryckt version 2014 och som e-bok 2015. Författaren Taru Kolehmainen har under många år arbetat med finsk språkvård på finska språkbyrån (Kielitoimisto). Boken tar upp rekommendationer från den finska språkvården och redogör för deras uppkomst och utveckling. Fokus ligger på den verksamhet och de beslut som Finska litteratursällskapets språkutskott ställt för under verksamhetsåren 1928–1947 och rekommendationerna följs upp fram till dagens situation. Dessutom beskriver författaren språkutskottets efterföljare, finska språknämnen, samt andra språkvårdsorganisationer och publikationer. I boken redogörs också för språkvårdens principer och sambandet mellan dessa och internationella språkvårdsströmningar.

Leinonen, Therese: Talet lever! Fyra studier i svenskt talspråk i Finland. Studier i nordisk filologi 86. Svenska litteratursällskapet i Finland. Helsingfors 2015. 230 sidor.

Therese Leinonen beskriver dialektutjämningen i Åboland och stadsspråket i Helsingfors, Åbo, Mariehamn och Vasa i boken *Talet lever! Fyra studier i svenskt talspråk i Finland*. Hon inleder med en beskrivning av dialektutjämningen i Åboland i sydvästra Finland. I den andra delstudien visar Leinonen att användningen av pronomenet *dåm* ökar på bekostnad av *di* och *dem* i Svenskfinland, utifrån studier av språket i Helsingfors, Åbo, Mariehamn och Vasa. I den tredje artikeln studerar Leinonen stavelsekvantiteter i Svenskfinland, där både korta och överlånga stavelser fortfarande förekommer i talspråket. Avslutningsvis beskriver hon de tekniska möjligheterna för att kunna analysera språk automatiskt utgående från Svenska litteratursällskapets arbete med att bygga upp en finlandssvensk talspråkskorpus.

Nevansaari, Elina: Bakom orden – språkbadselevers kontextuella begreppsstrukturering. Acta Wasaensia 319. Språkvetenskap 47. 258 sidor. Pdf-version: http://www.uva.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-587-9.pdf

Elina Nevansaari undersöker i sin doktorsavhandling hur språkbadselever strukturerar sina kunskaper gällande de tre fackspecifika begreppen vintersömn, vinterpås och höstflyttning. Hon analyserar uppsatser skrivna av språkbadselever i årskurserna 3, 6 och 9 och använder uppsatser skrivna av elever som går i svenska skolor i Finland som jämförelsematerial. Undersökningen visar att det finns skillnader i hur eleverna strukturerar begrepp i olika åldrar och presenterar hur elever i olika åldrar och med olika språklig bakgrund hanterar fackspecifika begrepp.

Ordbok över Finlands svenska folkmål. Institutet för de inhemska språkens webbpublikationer 33. Helsingfors. Institutet för de inhemska språken. Nätpublikation: <http://kaino.kotus.fi/fo/>

År 2015 kompletterades webbversionen av Ordbok över Finlands svenska folkmål med över 17 000 nya artiklar. Det innebär att den finlandssvenska dialektordboken innehåller 68 500 artiklar. De nya artiklarna finns inom avsnittet L–O, vilket betyder att hela avsnittet A–O finns i nätordboken. En del av nytillskotten är sådana artiklar som inte tidigare har publicerats, eftersom det senaste bandet som utkom i tryck år 2007 löpte fram till ordet *och*. Artiklarna på o- är kompletterade med avsnittet *ock–oöverens*. I fortsättningen kommer cirka 2 000 nya ordboksartiklar att publiceras varje år.

Ordboken beskriver dialekterna i Österbotten, på Åland, i Åboland och i Nyland och ger sockenvis uppgifter om uttal, böjning och betydelser. Nätordboken har försetts med mångsidiga sökfunktioner som gör det lätt att hitta i ordboksartiklarna. Man kan t.ex. söka på uttal och exempelfraser eller välja

specifika dialektområden, orter eller långgivande språk. Ordboken bygger på ett material som består av cirka en miljon orduppgifter som samlats in under åren 1860–1970.

Perspektiv på lexikografi, grammatik och språkpolitik i Norden. Red. Caroline Sandström, Ilse Cantell, Eija-Riitta Grönros, Pirkko Nuolijärvi och Eivor Sommardahl. Institutet för de inhemska språkens webbpublikationer 39. Helsingfors 2015. 468 s. Pdf-version: <http://scripta.kotus.fi/www/verkkojulkaisut/julk39/antologi2015.pdf>

En viktig målsättning för publikationen *Perspektiv på lexikografi, grammatik och språkpolitik i Norden* är att presentera forskning inom finsk lexikografi för en nordisk publik. De finska bidragen har därför översatts till svenska. Bidragen i antologin är skrivna av forskare från Finland, Sverige, Norge, Danmark och Island.

Antologin är indelad enligt ämne i tre huvudavdelningar: lexikografi, grammatik och språkpolitik. I den första delen skriver forskare från hela Norden om sina erfarenheter av lexikografiskt arbete. Skribenterna har arbetat med både enspråkiga och tvåspråkiga ordböcker, dialektordböcker, etymologiska ordböcker och juridiska ordböcker, för att nämna några. De finländare som bidrar med artiklar har alla koppling till ordböcker som har utarbetats vid Institutet för de inhemska språken.

Artiklarna om grammatik belyser särskilt konstruktioner i svenskan i Finland. Här ingår bland annat en analys av verben *resa*, *åka* och *fara*, en diskussion om *att* i satsfläta och äldre ordföljdmönster. De språkpolitiska bidragen behandlar olika aspekter av finländsk och nordisk språkpolitik och här diskuteras bland annat språkbad, språkpolicy vid Helsingfors universitet och ges en översikt över det nordiska språksamarbetet under 60 år.

Saako sinutella vai täytyykö teitellä? Tutkimuksia eurooppalaisten kielten puhuttelukäytännöistä. [Får man dua eller måste man nia? Studier i tilltalspraktiker i olika europeiska språk] Red. Johanna Isosävi och Hanna Lappalainen. Tietolipas 246. Finska litteratursällskapet. Helsingfors 2015. 434 sidor.

Saako sinutella vai täytyykö teitellä handlar om tilltalsmönster och hur de förändras i en rad europeiska språk. Artiklarna i antologin bygger på nya forskningsrön och belyser tilltalsmönster i tretton språk som talas i Europa i dag.

Isosävi och Lappalainen sammanfattar i en introduktion på tjugo sidor de viktigaste resultaten och diskuterar tilltal som språkligt fenomen. Introduktionen ger en inblick i olikartade tilltalsmönster i Europa i dag och lyfter fram be-

tydelsen av språkliga attityder och förhandsuppfattningar liksom kopplingen mellan tilltal och artighet.

I Maria Fremers artikel belyses hur tilltal i svenskan övergått från niande och titlar till duande. Hon beskriver utvecklingen i Sverige i ljuset av reklamfilmer från 1915–1975. Studien visar att en tydlig övergång från *ni* till *du* sker i slutet av 1960-talet. Övergången har enligt många forskare samband med förändringar som samtidigt skedde på många andra nivåer i det svenska samhället.

Språkbruk. Institutet för de inhemska språken. Helsingfors.

Språkbruk utkom som tidigare med fyra nummer under år 2015. Chefredaktör för de två första numren var Charlotta af Hällström-Reijonen och redaktionssekreterare var Pia Westerberg. Från och med nummer 3/2016 tog Pia Westerberg över som tf chefredaktör och Bianca Holmberg blev tf redaktionssekreterare. Monica Äikäs besvarade språkfrågorna i tidningen.

I nummer 1/2015 intervjuas professor Jan-Ola Östman om Helsingfors universitets nya språkprinciper, som ska göra det tydligare vilka språkliga rättigheter och skyldigheter aktörerna vid universitetet har. Språkprinciperna klarar förhållandet mellan de olika språken vid universitetet och kommer med konkreta tips på hur arbetsfördelningen mellan språken kan ses över. Docent Mari Wiklund berättar i en intervju om sin forskning som handlar om de problem som kan uppstå i kommunikationen mellan en person som har autism och en som inte har det. Urban Östberg skriver om idiom och Johanna Laakso redogör för projektet ELDIA, som undersöker finsk-ugriska minoriteter i Europa. Serien Språkkontakt, som inleddes 2014, fortsätter med Ritva Liisa Pitkänens och Leila Mattfolks artikel om språkkontakt i ortnamn.

Nummer 2/2015 innehåller bland annat en artikel av Lars Sund, som berättar om sitt förhållande till finlandismer. Olle Josephson skriver om den normkritiska språkkritikdebuten och tar upp pronomen som *hen* och *en* och adjektivet *rasifierad*. Ulla Tiirilä skriver om rättslingvistik och Johan Franzon om skillnader mellan svenskan i Sverige och Finland. Han reflekterar över det eventuella behovet av en sverigesvensk ordbok och vilka grupper som kunde vara betjänta av en sådan och ger exempel på vilka (grupper av) ord som är olika i svenskan i Finland och Sverige.

I nummer 3/2015 berättar Lars Huldén om hur han och hans kolleger reste till Amerika för att ta vara på Amerikafinlandssvenskarnas dialekter på 1970-talet. Monica Äikäs skriver om hur innehållsmässiga avvikelser kan uppstå i översatt text och Maria Ohlsson redogör för sin forskning, som handlar om humor. Artikeln handlar bland annat om vad som gör ett skämt till ett skämt och vilka funktioner humor har. Tidningen innehåller också bland annat Peter

Slottes artikel om efterleden -träsk i namn på insjöar och en intervju med författaren och grammatikentusiasten Sara Lövestam.

I årets sista nummer skriver Ola Karlsson om hur vi ska hantera engelskan som påverkar svenska texter mer och mer. I tidningen ingår också en intervju med Mats Landqvist, som har forskat i språklig diskriminering, och Johan Franzon skriver om sverigesvenska ord som är främmande i Finland. Serien om Amerikaexpeditionen fortsätter med tre artiklar om Amerikafinlandssvenskarnas språk, skrivna av expeditjonsdeltagarna Mikael Reuter, Marianne Blomqvist och Ann-Marie Ivars. Tolken Christina Skogster intervjuas och Monica Äikäs skriver om idiomatiska ordpar.

Varje nummer innehåller dessutom en ledare, recensioner, språkfrågor och svar, notiser, rapporter från språkkonferenser och språkseminarier och annat redaktionellt material. I varje nummer ingår också en krönika. Krönikörer 2015 var Mathias Rosenlund, Magnus Londen, Jenny Sylvén och Marianne Backlén. Bildkonststuderande från Tölö specialiseringsgymnasium bidrog med *Språkkonst* i varje nummer.

Svenskan i Finland 15. Red. Mona Forsskåhl, Marja Kivilehto, Johanna Koivisto och Pasi Metsä. Tampereen Yliopistopaino Oy. Tammerfors 2015. 365 sidor.

Svenskan i Finland 15 består av 21 artiklar baserade på föredrag som hölls vid konferensen Svenskan i Finland i Tammerfors i maj 2014.

Kristina Nikula undersöker hur den förändrade synen på äktenskapet avspeglar sig i språket i den finlandssvenska pressen, mer specifikt sammansättningar med efterleden -äktenskap och flerordsuttryck med lexikaliserad betydelse (samkönade äktenskap). Sanna Heittola undersöker polisens uppfattning om tvåspråkighet och det andra inhemska språket. Charlotta af Hällström-Reijonen skriver om finlandismerna i den fjortonde upplagan av Svenska akademins ordlista, som kom ut 2015.

Tvåspråkighet av olika slag behandlas i flera artiklar. Jaana Kolu och Mikko Kuronen undersöker hur uttalet av vokalerna y och a påverkas när ungdomar i Haparanda kodväxlar mellan svenska och finska. Karita Mård-Miettinen och Åsa Palviainen redogör för sin studie om finskspråkiga familjers inställning till svensk så kallad språkduschverksamhet på ett finskt daghem, Tony Nyström undersöker intertextualitet mellan talat och skrivet språk i en tvåspråkig möteskontext och Nina Pilke och Gun-Viol Vik skriver om hur svenska och finska används på ett tvåspråkigt gymnasiecampus. Utöver de här artiklarna innehåller Svenskan i Finland 15 bland annat artiklar om flerspråkighet i litteraturen, finlandssvenskt mediespråk och skolrelaterade undersökningar.

Tyysteri, Laura: Aamiaiskahvilasta ötökkätarjontaan: suomen kirjoitetun yleiskielen morfosyntaktisten yhdyssanarakenteiden produktiivisuus [Från *aamiaiskahvila* till *ötökkätarjonta*: produktiviteten hos morfosyntaktiska sammansatta konstruktioner i finskt skrivet allmänspråk]. Åbo universitet 2015. 242 sidor. Pdf-version: <http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/113113/AnnalesC408Tyysteri.pdf?sequence=2>

Laura Tyysteris doktorsavhandling handlar om hur de nya sammansatta orden som kommer in i finskan är uppbyggda. Tyysteri undersöker skrivet finskt allmänspråk. Hennes material består av över 28 000 nya sammansättningar som har samlats in vid Institutet för de inhemska språken. Orden kommer från tryckta medier och samlades in 2000–2009.

Avhandlingen visar att de nya sammansatta orden i finskan är mer homogena till sin struktur än tidigare beskrivningar av finskan ger vid handen. De flesta sammansättningar består av två substantiv, av vilka förleden står i nominativ och inte kongruerar med efterleden. Studien visar även att prefixliknande förleder är vanligare än väntat, medan sammansättningar där förleden står i genitiv är mer sällsynta än väntat. Tyysteri kommer fram till att långt ifrån alla grammatiskt möjliga sammansättningstyper är produktiva i finskan.

Island

Jóhannes B. Sigtryggsson

Höskuldur Þráinsson, Ásgrímur Angantýsson og Einar Freyr Sigurðsson (red.). Tilbrigði í íslenskri setningagerð. 2. Helstu niðurstöður. Tölfræðilegt yfirlit. Málvísindastofnun Háskóla Íslands. 364 s.

I denne bog vises resultaterne fra en stor undersøgelse (2005–2007) om variation i islandsk syntax. I dette bind er fokuset på et statistisk oversigt over emnet. Se: http://haskolautgafan.hi.is/tilbrig%C3%B0i_ii

Håkan Jansson. Purism på glid? Studier i nutida isländskt ordbruk. Göteborgs universitet, Institutionen för svenska språket. 330 s. Doktorafhandling.

I denne afhandling undersøges ændringer i ordforrådet i nui islandsk. Korpusmetoder er brugt til at undersøge låneord i islandsk i 1900-tallet og nu-

islandsk som er i uoverensstemmelse med den klassiske islandske sprogpurisme.

Íslenskt mál og almenn málfræði. Nr. 36. [‘Islandsk sprog og generell lingvistik’. Tidsskrift udgivet af den islandske lingvistikforeningen] 2014 (utg. 2015). Red. Haraldur Bernharðsson og Höskuldur Þráinsson. 182 s.

Dette nummer indeholder bl.a. en artikel af Þorsteinn G. Indriðason om orddannelse, en artikel af Ásgrímur Angantýsson om stilisering, en artikel af Eiríkur Rögnvaldsson om islandsk syntax og korte artikler af Ari Páll Kristinsson om klarsprog og af Elísa Guðrún Brynjólfsdóttir og Kristín Lena Þorvaldsdóttir om sideordningskonjunktioner i islandsk tegnsprog. Nummeret indeholder også Ásgrímur Angantýsson oppositionstale om Guðmundur Sæmundsson’s ph. d.-afhandling, samt Guðmundur’s svar til hans tale.

Orð og tunga. Nr. 17. [‘Ord og sprog’. Tidsskrift udgivet af Árni Magnússon-instituttet for islandske studier]. 2014. Red. Ari Páll Kristinsson. 165 s.

Dette hæfte af *Orð og tunga* indeholder syv artikler, af Veturliði G. Óskarsson, Erla Erlendsdóttir, Marion Lerner, Ma Azucena Penas Ibáñez og Erla Erlendsdóttir, Katrín Axelsdóttir, Jón Friðrik Daðason og Kristín Bjarnadóttir og Sigurður R. Helgason. Bl.a. skriver Veturliði om prefixet *be-* i islandske låneord og Erla om spanske spilord i islandsk, fx *lomber* og *basti*. Baldur Sigurðsson skriver en boganmeldelse om en ny udgave af *Íslensk sambeitaorðabók* [‘Islandsk synonymordbog’].

Norge

Torbjörg Breivik

Alhaug, Gulbrand, Pedersen, A.K. (red.): Namn i det fleirspråklege Noreg. Novus forlag. 2015. 363 s.

Dei fleste artiklane i denne boka gjer greie for stadnamn og personnamn brukte av språklege minoritetar i Noreg, bl.a. samar, kvenar og romanifolket (”taterar”). Ein artikkel tar for seg personnamn blant nyare innvandrarak. Har dei tatt vare på sin eigen namneskikk eller har dei tilpassa seg norsk namne-

skikk? Boka inneheld også ein artikkel om namn på teiknspråk og ein artikkel om utanlandsk påverknad på fornamna i Noreg.

Alhaug, Gulbrand, Bull, T., Pedersen, A-K. (red.): Endre-boka. Postfestumskrift til Endre Mørck. Novus forlag. 2015. 379 s.

Professor Endre Mørck ved Universitetet i Tromsø fylte 60 år 20.12. 2012. Denne boka er såleis eit postfestumskrift til ære for jubilaranten. Artikkane i boka spring for ein del ut av foredrag som blei haldne på eit seminar som blei arrangert for Endre Mørck i desember 2012.

Artikkane bygger på foredrag frå seminaret og er skrivne av kollegaer frå nær og fjern som til liks med Endre Mørck forskar på ulike tema innafor eldre norsk språk og mellomalderhistorie. I tillegg har kollegaer i den såkalla Språk og samfunn-gruppa bidratt med artiklar. Boka speglar stor fagleg breidd: historie, arkeologi, litteraturvitskap, norrøn filologi, studiar i mellomnorsk, grammatikk, syntaks, ordlaging, namnegransking, sosiolingvistikk, fleirspråklegheit, språk og kjønn, m.m.

Brunstad, Endre, Gujord, A.K.H., Bugge, E. (red.): Rom for språk. Nye innsikter i språkleg mangfald. Novus forlag. 2014. 306 s.

Kva er det som skal til for at språkleg mangfald skal slå positivt ut for individ og for samfunn? Korleis kan idealet om språkleg mangfald verta forpliktande? Og korleis forstår og handterer ulike samfunn språkleg mangfald – utan at det vert eit problem?

Dette er blant spørsmåla som vert analyserte og drøfta i denne boka.

Artikkane i boka er grupperte i tre delar. Den første delen handlar om korleis språkleg mangfald kan handterast gjennom språkpolitikk. Den andre delen handlar om dei kognitive romma for språkleg mangfald. Den tredje delen handlar om korleis språkleg mangfald vert forstått og praktisert av ulike språkbrukarar.

Artikkelforfattarane er språkforskarar frå Noreg, Sverige, Finland, Færøyane og Canada.

Budal, Ingvil Brügger (red.), Theil, R., Thorvaldsen, B.Ø., Tonne, I.: Språk i skolen. Grammatikk, retorikk, didaktikk. Fagbokforlaget. 2015. 319 s.

Boka introduserer grunnleggjande språklege emne for grunnskulelærarstudentar og norsklærarar. Dei fire første kapitla gir ei innføring i dei ulike delane av norsk grammatikk. Dei to neste kapitla handlar om argument for grammatikk i skulen, korleis undervise i og lære grammatikk, og ikkje minst korleis

han heng saman med lese- og skriveopplæringa. Boka har også eit kapittel om tekststruktur og tekstsamanheng som gir eit godt verktøy til å arbeide systematisk med å avdekke kva den einskilde elev må øve meir på for å skape god struktur og samanheng. Det siste kapitlet tek for seg retorikk, spesielt i munnleg kommunikasjon, sett frå både talarens og lyarens perspektiv. Fagstoffet er nyansert og presist presentert, og viktige omgrep er skilt ut med farge og kapiteler. Forfattarane brukar også humor og kuriosa for å få fram poenga. Ifølgje rammeplanane for lærarutdanninga skal ein grunnskulelærer i norsk ha brei kunnskap om språket som system og språket i bruk. Læraren har eit særleg ansvar for elevane sine språklege kunnskapar og ferdigheiter. Boka har kapittel på begge målformer og i tillegg ei nettside med oppgåver, løysingsforslag og litt kuriositetar (www.gluspråk.no)

Eide, Kristin Melum (red.): Norsk andrespråkssyntaks. Novus forlag. 2015. 489 s.

Språkevnen definerer mennesket som art. Ingen andre arter vi kjenner til, har et slikt kreativt verktøy til sin rådighet for å kunne flytte informasjon og kunnskap fra en hjerne til en annen, og som dessuten kan uttrykke tanker, følelser og meninger.

Vi antar at evnen til språk må være medfødt hos mennesket, og at språkevnen modnes i individet i løpet av de første leveårene, under ytre påvirkning. Når en ser på de ulike artene på jorda, er det ikke uvanlig at det finnes et slikt samspill mellom medfødte forutsetninger og ytre påvirkning. Noe helt annet er det med andrespråkstilegnelse. Noe lignende finnes ikke i hele dyreriket, det finnes ingen annen art enn mennesket som lærer seg noe som ligner på et andrespråk. Å studere andrespråkstilegnelse er dermed unikt på minst to måter; for det første involverer det språkevnen, som er unik for mennesket. For det andre involverer det en type sekundær bruk av et medfødt "instinkt" som også er helt unik i jordas artsmangfold.

I denne boka finner du ti nyskrevne artikler om norsk som andrespråk. Vi håper vi gjennom disse ti artiklene klarer å formidle noe av den fascinasjonen vi føler for fagfeltet språktilegnelse, andrespråkstilegnelse, og norsk som andrespråk. De ti artiklene gir glimt inn i den norske forskningsfronten på dette feltet, men denne forskningen har definitivt et internasjonalt fundament, og vi gjengir derfor viktige internasjonale studier som vår egen forskning bygger på. Vi har også lagt vinn på å vise fram de nyeste teoriene innenfor fagfeltet. Dermed vil boka være en nyttig kilde til oppdatert teoretisk innsikt for enhver som arbeider innenfor dette feltet; om du studerer norsk som andrespråk, eller prøver å lære et andrespråk.

Eide, Ove og Breivik, T. (red.): Handbok i nabospråkundervisning. Språkrådet. Språkrådets skrifter nr. 4. Oslo. 2015. 168 s.

Læreplanen i norsk har klare mål for undervisning i nordiske språk og litteratur, men mange, både elevar og lærarar, har opplevd at emnet blir borte i eit fag som skal femne mange emne. Lærebøkene i norskfaget skal også dekke mange emne, både i teori og med praktiske tekstdøme. Handboka er delt i fire bolkar: først ein generell del med litt om læreplanane i Noreg og dei andre nordiske landa, så følgjer ein del med bakgrunnsstoff om dei nordiske språka inkl. ei liste over nyttige ressursar som er tilgjengelege. Den tredje bolken er den mest omfattande: det er tekstsamlinga med ordlister og oppgåver. Siste del er to undervisningsopplegg som kan brukast som dei er. Handboka er eit tiltak frå Språkrådets side som kan vere til hjelp og inspirasjon for lærarar som ikkje sjølv finn tid til å leite fram bakgrunnsstoff, passande tekstar eller veit heilt korleis dei kan ta fatt på emnet. Boka er gratis frå Språkrådet så lenge opplaget rekk, men ho kan også lastast ned frå Språkrådets nettsider (<http://www.sprakradet.no/Sprakarbeid/Skole/>).

Eiksund, Hjalmar og Fretland, J.O. (red.): Nye røyster i nynorskforskninga. Samlaget. 2015. 218 s.

Dette er ein antologi der artikkelforfattarane tek for seg tema som har mykje å seie for språkleg identitet, opplæring og språkpolitikk, språkplanlegging og normering internt og samanlikna med andre språk og språksamfunn. Det finst mange mytar om nynorsk i dagens offentlege debatt og artiklane her er eit bidrag til å skape betre forståing for kva stilling nynorsk har i Noreg og kvifor. Stephen Walton plasserer nynorsk i ei internasjonal ramme i starten av antologien. Vidare er det artikkel om norsk språkpolitikk i eit internasjonalt perspektiv, nynorsk som identitetsmarkør, målbyte og språkveksling, kva former nynorskskribentar vel, forholdet mellom dialekt og nynorsk, og mellom metaforar på nynorsk og bokmål, og språknormering. Antologien har tre delar. Den første tek for seg språkval og språkleg identitet, andre del ser på konsekvensane av språkpolitiske val og det siste temaet er sjølv nynorsken: normering og parallellar til andre språk.

Fretland, Jan Olav: På saklista. Språk og saksbehandling på papir og nett. 3. utgåve. Fagbokforlaget. 2015. 151 s.

Boka er eit kurshefte som gjennom døme frå kvardagen i ein oppdikta kommune gir rettleiing i dei fleste problema i nynorsk offentlig språkbruk. I heftet er det også med ei oppgåvesamling og ei liste med forslag til løysing for ord og uttrykk mange har problem med å finne gode alternativ for. Heftet er

oppdatert med dei siste endringane i nynorsknormalen, og er tenkt brukt som eit eige hjelpemiddel på alle kommunale og fylkeskommunale kontor.

Golden, Anne, Mac Donald, K., Ryen, E.: Norsk som fremmedspråk. Aschehoug undervisning, 4. utg. 2014. 304 s.

Denne utgaven har gjennomgående flere kontrastive kommentarer slik at leseren lettere ser forskjeller mellom norsk og andre språk. Flere kapitler er gjort mer oversiktlige gjennom en mer presis presentasjon, og de tyngste delene er kuttet ut eller skrevet om. Nye og pedagogiske eksempelsetninger gjør framstillingen brukervennlig og variert.

Dette er en bok som er skrevet for studenter, elever i videregående skole og for deltakere på kurs i voksenopplæring som ikke har norsk som morsmål. Grammatikken er også beregnet på lærere som underviser i norsk som fremmedspråk og andrespråk.

Haugen, Odd Einar: Norrøn grammatikk i hovuddrag. Novus forlag. 2015. 192 s.

Norrøn grammatikk i hovuddrag er ein grammatikk over det språket som vart talt og skrive i Noreg og på Island og vesterhavsoyane i mellomalderen, med eit tyngdepunkt på 1200-talet. Frå dette og det neste hundreåret har vi rikeleg med skriftlege kjelder, både i form av handskrifter og brev. Grammatikken er skriven med tanke på studentar ved høgskolar og universitet, men framstillingsforma er slik at den skulle vere tilgjengeleg også for ein vidare krins.

Til hjelp for lesarane har grammatikken ei ordliste der alle faguttrykka er forklarte. Grammatikken skil seg ut ved å ha eit gjennomført samtidig blikk på det norrøne språket slik det var i høg mellomalderen. Det vil seie at i staden for å bruke nemningar på ord- og bøyingsklasser frå urnordisk, brukar grammatikken ei inndeling som synkront er i samsvar med det norrøne språket, og som dermed er lettare å jamføre med moderne norsk.

Hegge, Per Egil: Perler for svin og 555 andre norske idiomer. Kagge forlag. 2015.

Boka introduserer hundrevis av norske idiom, og gir eit oversyn over mange faste ord og uttrykk som finst i språket vårt. Hegge presenterer det eine uttrykket etter det andre på ein lettfateleg og morosam måte. Samstundes fortel han korleis uttrykket kom til, kva det tyder og kva som gjer kvart av uttrykka til gode faste uttrykk. Boka viser også kvar norske uttrykk er like og ulike idiom på andre språk. I tillegg tek Hegge for seg einskilde ord som «boikott» og «giljotin» og kvar dei stammer frå.

**Hvorfor snur man på flisa? Folk spør – Språkrådet svarer, Lønnum, Er-
lend (red.), Vigmostad & Bjørke AS. 2015. 316 s.**

Språk engasjerer, forundrer og gjør oss nysgjerrige. Det merker Språkrå-
dets ansatte hver dag. Språkinteresserte og språkglade nordmenn stiller stadig
spørsmål til Språkrådet om skrivemåter, betydninger, ord og uttrykk og andre
ting som har med det norske språket å gjøre.

I denne boka har Lønnum samlet noen av de morsomste, rareste og mest
interessante spørsmålene som Språkrådet har svart på de siste årene.

Hårstad, Stian: Nabospråksundervisning. Cappelen Damm. 2015. 80 s.

Hovedsiktemålet med denne boka er å tilby en innføring i temaet nabo-
språk med vekt på undervisning i emnet. Arbeid med svensk og dansk er en
del av læreplanens mål, men dessverre ser det ut til å bli nedprioritert av en
del norsklærere. Denne boka viser hvorfor arbeid med nabospråkforståelse er
viktig og nyttig, hva de språklige utfordringene består i og ikke minst hvordan
man kan arbeide med nabospråk på varierte og læringsfremmende måter.

Boka er rettet mot lærere og lærerstudenter som har – eller kommer til å
få – grunnskolen som sin arbeidsplass.

**Jahr, Ernst Håkon: Språkplanlegging og språkstrid. Utsyn over norsk
språkhistorie etter 1814. Novus forlag. 2015. 157 s.**

Boka analyserer og drar linjer gjennom heile 200-årsperioden frå unions-
oppløysinga i 1814 til i dag. Det er eit godt høve til å gjera ein slik analyse no.
Med reformene i 2005 for bokmål og i 2012 for nynorsk er vi nemleg tilbake
til ein situasjon der dei to målformene blir normerte kvar for seg og utan om-
syn til kvarandre – slik det var for landsmål (nynorsk) i 1901 og for riksmål
(bokmål) i 1907, før samnorskpolitikken. I tida imellom reformene tidleg på
1900-talet og no – og før, på 1800-talet – ligg periodar med politisk unike
språksosiale eksperiment, som det ikkje finst kjende parallellar til nokon stad
i verda. Det er ikkje noko å undrast over at verda rundt oss er interessert i
denne politikken, når ein ser resultatet i dag: To norske skriftmålsformer som
kvar for seg har vide rammer for ulike ord og ordformer, og eit land med meir
dialektbruk enn i noko anna europeisk land. Denne boka fortel korleis og
kvifor Noreg er blitt eit slikt språkleg annleisland.

**Kirkeby, Per-Erik: Den store norske synonymordboka. Kagge forlag.
2015**

Boka inneholder over 50 000 oppslagsord og ca. 200 000 synonymer. Boka
opplyser om frekvens og stilnivå, som gir en pekepinn om hva som er gam-

melmodig og hva som er moderne norsk. En uvurderlig bok også for dem som vil lære seg norsk. Dette er markedets største og mest oppdaterte synonymordbok.

Den store norske synonymordboka er ypperlig for alle som vil variere språket sitt, og for kryssordløserne er den et funn.

Kristiansen, S.J. et al. (red.): Gud er alltid større. Kirkefedrenes teologiske språk. Novus forlag. 2015. 288 s.

Hvordan beskriver vi det som ikke kan beskrives? Hvordan setter vi ord på en virkelighet som overgår vår forstand? Hvordan kan vi i det hele tatt tale om Gud? Helt siden kristendommens spede begynnelse har kirkens teologer arbeidet med disse spørsmålene. Ikke bare kirkens tradisjon, men hele den vestlige idehistorien har høstet uvurderlige impulser fra oldkirkens teologiske refleksjon omkring tema som grensen for erkjennelse, forholdet mellom tid og evighet, endelighet og uendelighet, og ikke minst forholdet mellom språk og virkelighet. Hensikten med denne boken er å formidle et innblikk i utviklingen av det teologiske språket gjennom de første århundrene av kristendommens historie.

Gud er alltid større presenterer 15 portrett av kirkefedrenes språketeologi – med vekt på kristne tenkere både fra den østlige og vestlige tradisjon: Ignatius av Antiokia, Justin Martyr, Ireneus, Klemens av Aleksandria, Origenes, Efraim Syreren, Gregor av Nazianz, Evagrius, Hieronimus, Augustin, Gregor den store, Romanos Meloden, Dionysius Areopagiten, Maximus Confessor, og Johannes av Damaskus. Artiklene er på dansk, norsk og svensk.

Otnes, Hildegunn (red.): Å invitere elever til skriving. Fagbokforlaget. 2015. 268 s.

Boka er ei samling artiklar der erfarne fagfolk diskuterer korleis ein best kan invitere elevar til å skrive. Utforming av skriveoppgåver er ei svært krevjande oppgåve for læraren, og dei som har bidrege i denne boka, har alle lang erfaring med å utforme gode og dårlege oppgåver. Dei deler gjerne og gir her tips og råd som kan hjelpe andre. Norskfaget har stor plass i boka, men her er det eit viktig poeng at skriving og skriveoppgåver blir studert på tvers av faga ein har i skulen. Her finn vi omtale av skriving i framandspråk, RLE-faget og naturfag. Samla ser artiklane i boka på oppgåver og oppgåveskriving frå mange ulike vinklar der fleire fag og årssteg er representerte. Materialet er henta både frå læreverk, eksamenar, testar og egne erfaringar. Ei nyttig bok med mykje å hente for lærarar som vil invitere elevane til å skrive i faget.

Rathje, Marianne (red.): Nye medier. Sprogbrug, data og metode. Dansk Sprognævn, Sprognævnets konferenceserie 4. København. 2015. 132 s.

Boka er ein rapport frå den avsluttande konferansen til forskningsnettverket Nordisk Sprog og Sprogforståelse i de nye Kommunikationsformer (NoS-SinK) og inneheld ei samling av 7 artiklar om korpusinnsamling, språk og samhandling i dei nye media. Første tema var korleis ein kan samle inn korpus frå aktiviteten på sosiale media, kva er lovleg og korleis løyser ein problemstillingar rundt personvern. Andre tema som blir diskutert er korleis aktørane samhandlar, forhandlar og blir einige om kjørereglar på sidene dei brukar. Alle artiklane er baserte på innlegg på konferansen NoSSinK symposium som blei halden i København 11. – 12. april 2013.

Sandøy, Helge (red.): Talemål etter 1800. Norsk i jamføring med andre nordiske språk. Novus forlag. 2015. 464 s.

I denne boka tar forfattarane opp talemålsendringar i Norden dei siste to hundreåra, dvs. endringar i ein periode som vi har nokså gode kjelder frå og dermed kan uttale oss presist om når det gjeld både språk og samfunn. Dét er til hjelp når vi skal prøve å forstå villkåra for språkendring. Boka gir parallelle framstillingar, noko som gjer det muleg å lese og å arbeide komparativt. Det er viktig når ein vil skaffe seg sikrere innsikter.

Boka inneheld artiklar om alle dei nordiske språka, og beskrivingane av norsk tar for seg enkeltregionar. Språkendring i byar og industristadar er drøfta for seg. I tillegg er her generelle drøftingar av forholdet mellom samfunn og språk, av språkbruk i det offentlege rommet, og ei utgreiing om kjelder til studiet av demografiske endringar i befolkninga.

Initiativet til denne boka kom frå prosjektet Norsk språkhistorie. Ei tilsvarende bok om perioden før kom i 2011: Helge Sandøy & Ernst Håkon Jahr (red.), Norsk språkhistorie i eldre nynorsk tid (1525–1814).

Forfattarane i *Talemål etter 1800* er Kristján Árnason, Edit Bugge, Tove Bull, Frans Gregersen, Stian Hårstad, Ann-Marie Ivars, Tor Erik Jenstad, Janne Bondi Johannessen, Oddvar Nes, Agnete Nesse, Randi Neteland, Jenny Nilsson, Erik Magnusson Petzell, Rune Røsstad, Helge Sandøy, Halvard Skiri, Sverre Stausland Johnsen og Eivind Weyhe. Artiklane er skrivne på dansk, norsk og svensk.

Sandøy, Helge, Nesse (red.): Norsk språkhistorie 1. Mønster. Novus forlag. 2014. 430 s.

Mønster er første bindet i ein planlagt serie på fire om norsk språkhistorie. Dei neste er *Norsk språkhistorie II: Praksis*, *Norsk språkhistorie III: Ideologi* og *Norsk språkhistorie IV: Tidslinjer*.

Mønster begynner med å drøfte språkendring som fenomen og kvifor språk endrar seg. Deretter blir endringar gjennomgått – frå dei minste lyd-einingane til dei store tekstane. Her blir det lagt vekt på å beskrive og forklare ut frå innsikter vi har i allmenn teori, slik at dei norske fenomena kan illustrere generelle eigenskapar ved språk. Den historiske lina blir trekt i kvart kapittel.

Kring år 700 blei dette hogd inn i ein stein på garden Eggja i Sogndal (Sogn og Fjordane) i runeskrift: “ni s solu sot uk ni sakse stain skorin”. 1300 år seinare kan denne utsegna mest naturleg lyde slik: “Steinen er ikkje oppsøkt av sol, og ikkje er det skore i han med sverd”.

Ei språkhistorie skal forklare kva som har skjedd mellom desse to versjonane av norsk språk. Det gjer Norsk språkhistorie (NSH), og ho fortel om korleis språket er blitt brukt, og korleis folk har vore opptatt av språket til ulike tider. Andre språk i Noreg blir òg omtalt.

Norsk språkhistorie i fire bind er ei samla vitskapleg framstilling av språket frå urnordisk til nyare moderne norsk. Det har vi ikkje hatt før. Verket er skrive i eit samarbeid mellom fagfolk ved universitet og høgskolar.

Søyland, Aud og Fretland, J.O.: Norske skriveregler. Reglene du trenger for å skrive på papir og skjerm (bokmål). Samlaget. 2015. 159 s.

Søyland, Aud og Fretland, J.O.: Norske skrivereglar. Reglande du treng for å skrive på papir og skjerm (nynorsk). Samlaget. 2015. 159 s.

Bøkene inneheld det ein treng om vanlege norske skrivereglar: teiknsetjing, store og små bokstavar, bindestrek og tankestrek samt vanlege forkortingar på bokmål og nynorsk. I tillegg gir bøkene råd om e-brev, elektronisk signatur, hypertekstar, nettsider, brevmalar, korleis arbeide med tekstar frå manus til trykt tekst og oppsett for vitskapleg publisering.

Torp, Arne og Vikør, L.S.: Hovuddrag i norsk språkhistorie. Gyldendal Akademiske. 2014. 383 s.

Hovuddrag i norsk språkhistorie tek for seg den indre og den ytre språkhistoria. Den indre språkhistoria beskriv utviklinga av den moderne språkstrukturen frå det urnordiske stadiet over det norrøne til det moderne. Her står talemålet i fokus. Hovudvekta ligg på den fonologiske utviklinga frå norrønt til i dag, men også morfologiske og syntaktiske trekk blir drøfta. Den ytre språkhistoria legg hovudvekta på utviklinga av dei moderne norske skriftnormalane og den spesielle språksituasjonen vår frå runene til den aller siste tida. Boka går djupare inn på sentrale emne i normeringshistoria vår: språkreformene, Ivar Aasen og målreisinga, Knud Knudsen og fornorskinga, det ideologiske grunnlaget for tilnæringspolitikken og reaksjonane mot den.

LexicoNordica 22 – 2015: Sproglige varieteter i nordiske ordbogsressurser. 2015 Nordiska föreningen for lexikografi. 306 s.

LexicoNordica er et nordisk tidsskrift som kommer ut årlig. Det inneholder vitenskapelige artikler om leksikografi og anmeldelser av fagbøker innen feltet, ordbøker og andre leksikografiske ressurser. I nummer 22 ser man nærmere på ordbøker som dekker dialekter, slang, uformelt språk, talespråk og ungdomsspråk.

Språknytt er tidsskriftet til Språkrådet. Det kommer ut fire ganger i året med 36 sider i hvert nummer. Språknytt er gratis, har et opplag på 10 800 eksemplarer og legges også ut på Språkrådets nettsider.

Språknytt består av aktuelle artikler om språk, innsiktsartikler, intervjuer og de faste spaltene «Leserspørsmål», «Nyord», «Med andre ord», «Språkbrukeren» og «Historia bak».

I nr. 1/2015 handlet det blant annet om nye ord i norsk, om situasjonen for Norges nasjonale minoritetsspråk, om klart språk i næringslivet og om språkbruk på sosiale medier.

I nr. 2/2015 handlet det blant annet om språk og språkbruk i forskningsformidlinga, engelsk som undervisnings- og forskningsspråk, om prosjektet klart lovspråk, om utviklinga i norsk rettskriving og om hvilke prosesser som foregår i hjernen når vi bruker språket.

I nr. 3/2015 handlet det blant annet om norsk språk i dagens USA, om situasjonen for radikalt bokmål, om toleranse for språklig variasjon, om økonomiske metaforer, og i tillegg er det et stort intervju med Arne Torp, nestor i nordisk språkvitenskap.

I nr. 4/2015 handlet det blant annet om bruk av engelsk i akademia, om skrivning i skolen, om stavekontroll og orddeling, om oversetting og om kommaets historie.

Statsspråk – bladet for godt språk i staten – blir utgitt av Språkrådet og kommer ut med fire nummer i året. Bladet har et opplag på 17 500 og distribueres gratis til statsansatte og andre interesserte. Bladet kan også lastes ned som pdf-dokument fra www.sprakradet.no/statssprak.

Statsspråk har fire sider og inneholder en hovedartikkel, et større oppslag med praktiske råd og tips ("*På plakaten*") og dessuten notiser om relevante arrangementer, språktips og et dikt.

I nr. 1/2015 er forteller Barneombudet om hvordan de har arbeidet for å bli gode til å skrive nynorsk, og hvordan nynorsk nå er en del av hverdagen hos dem. Arbeidet har ført til at de ikke lenger oversetter fra bokmål til nynorsk,

men skriver nynorsk fra starten når de skal produsere noe på nynorsk. *På plakaten* får leserne tips om hvordan de kan unngå de typiske fellene mange går i når de skriver nynorsk.

I nr. 2/2015 inviterer stedsnavntjenesten til dugnad for å samle inn navn i nærmiljøet. Innsamlinga skal foregå lokalt og navnene blir registrert direkte inn i digitale kart. I tillegg vil det bli lagt inn bilder av stedet og lydfiler med lokal uttale av stedsnavnet. *På plakaten* viser og omtaler hvordan stedsnavn ofte gir gode bilder av folks gjøremål og oppfatninger – av arbeid, levemåte, tenkemåte og språkbruk.

I nr. 3/2015 blir to av juristene som deltok i arbeidet med språket i de nye versjonene av Grunnloven intervjuet. De framhever at filologenes innsats i arbeidet var uvurderlig. De peker på at språket er juristenes arbeidsverktøy, og at de nok kan bli flinkere til å skrive tydeligere. *På plakaten* sto nok en gang bruken av stor og liten forbokstav i navn på organisatoriske enheter og stiltingstitler – pent illustrert med bokstavkjeks.

I nr. 4/2015 er det skriveopplæringen i den norske skolen som er under lupen. Gjennom en del år har forskere og lærere arbeidet med andre måter å drive skriveopplæring på. Resultatene viser at vi må tenke nytt i måten vi driver skriveopplæring på. *På plakaten* i dette nummeret gjennomgår to kommaregler som mange ikke er helt trygge på.

Terminologen er Språkrådets skriftserie for terminologi og fagspråk. Innholdet baserer seg på innleggene på det årlige seminaret som Språkrådet arrangerer.

Terminologen nr. 4, Hoel, Jan (red.), Språkrådet. 2015. 66 s.

Tittelen på seminaret var *Fra idé til handling i språkpolitikken. Hva gjøres med norsk fagspråk ved universitetene og høyskolene?* Den overordnede tematikken var språkpolitikk i universitets- og høyskolesektoren på området terminologi og fagspråk. Den norske situasjonen på området var hovedsaken, men tilstanden i Norge ble supplert med interessante parallelle situasjonsbilder fra Sverige og Finland.

Terminologen nr. 5, Hoel, Jan (red.), Språkrådet. 2015. 76 s.

Tittelen på seminaret var *Alle termer på (r)ett sted? Om ulike løsninger for organisering av terminologiresurser – samling eller spredning?* Seminaret var et tilbud til personer som arbeider med eller er særlig interessert i terminologi og terminologiarbeid. Denne utgaven gir et overblikk over eksisterende større terminologiresurser i Norden. Den gir et innblikk i hvordan disse ressursene

er bygd opp og forvaltet på, og hvilke planer om videreutvikling av ressursene som foreligger. Den peker også på hvordan man kan finne nye måter å organisere ressursene på og hvordan man kan utnytte ressursene best mulig.

Termposten er et elektronisk nyhetsbrev fra Språkrådet. Nyhetsbrevet informerer om hva som skjer på terminologifronten i Norge og andre steder. Det inneholder også stoff for alle som arbeider med eller interesserer seg for terminologi. Nyhetsbrevet er gratis, og man kan abonnere ved å gå til Språkrådets nettside www.sprakradet.no/termposten. Det kom ut to ganger i 2015.

Sverige

Sunna Nygård och Rickard Domeij

Agazzi, Birgitta: Nyord i svenskan: Blogg, fulbryt, pudla, rondellhund och andra nytillskott. Morfem. 2015. 303 s.

I den här boken presenteras ca 2 000 nyord från de senaste 20 åren, med definitioner, bakgrundshistoria, autentiska exempel och förstabelägg. Nyorden visar hur svensk ordbildning går till. I nyordsförrådet blir det också tydligt att språket är något som tillhör oss alla och som vi på olika sätt underhåller, återskapar och nyskapar. Nyorden ger dessutom en bild av vår samtid och närhistoria. Mellan bokens pärmar samsas humor, trams och trendängslighet med samhällsförändringar, katastrofer och ny teknik. Birgitta Agazzi har varit nyordsansvarig på Språkrådet och Svenska språknämnden.

Blensenius, Kristian: Progressive constructions in Swedish. Göteborgs universitet. 2015. 204 s.

Det övergripande syftet med avhandlingen är att ge nya insikter i progressiva konstruktioner i svenskan och därigenom öka förståelsen för progressiv aspekt i svenskan. Syftet kan vidare brytas ner i två delar: författaren vill analysera och beskriva konstruktioner som tidigare inte undersökts som progressiva konstruktioner, och främst semantiskt analysera tidigare relativt välkända konstruktioner som brukar klassificeras som progressiva, framför allt konstruktioner med "hålla på" och pseudosamordningar med positionsverb i första samordningsledet.

Bulletinen Klarspråk. Språkrådet. Bulletinen Klarspråk är ett informationsblad med nyheter om klarspråksarbete i Sverige och andra länder. Klarspråk kommer ut fyra gånger per år. Samtliga nummer går att ladda ner från Språkrådets webbplats: www.sprakochfolkminnen.se/klarsprak.

Cardelús, Erik: Motivationer, attityder och moderna språk. En studie om elevers motivationsprocesser och attityder vid studier och lärande av moderna språk. Stockholms universitet. 2015. 200 s.

Studien handlar om motivation samt studie- och lärande relaterade attityder hos elever som studerar moderna språk i den svenska gymnasieskolan. I avhandlingen undersöks elevers attityder och motivation till att lära sig moderna språk i två svenska gymnasieskolor. Studien ställs i relation till paradoxen att många elever i dagens skola väljer bort moderna språk trots att vi lever i ett allt mer globaliserat, multikulturellt och EU-integrerat samhälle, ett samhälle där behovet av språkkunskaper och interkulturell kompetens torde vara större än någonsin tidigare.

Dahl, Alva: I skriftens gränstrakter: Interpunktionens funktioner i tre samtida svenska romaner. Uppsala universitet. 2015. 245 s.

I denna doktorsavhandling redovisas en kvalitativ undersökning av interpunktion, det vill säga skiljetecken och typografisk variation, i tre samtida svenska romaner. Interpunktionen anger i romanerna gränser och samband mellan skriftens strukturella enheter, t.ex. ord, meningar och stycken. Därför är det med interpunktionens hjälp möjligt för oss att formulera varierande och komplexa konstruktioner i skrift. Dessutom hjälper interpunktionen skribenter och läsare att skilja mellan röster i skrift och att imitera tonfall och skriftbilder.

Det skönlitterära språket. Tolv texter om stil. Morfem. 2015. 256 s.

Elva språkforskare har närstuderat romaner, noveller, sagor och lyrik och gjort systematiska iakttagelser av texterna för att beskriva t.ex. berättarstruktur och perspektiv med hjälp av en lingvistisk metod. Den stilistiska analysen gör att vi bättre kan förstå den litterära texten. Texterna speglar aktuell forskning och kan användas inom högskoleundervisning. Antologin passar särskilt bra för svenskläro-utbildningen, eftersom fokus ligger på både språk och litteratur.

Gyllenbok, Jan: Ord till tusen: inspirationsbok om ordkunskap, ordbildning och ordanvändning i det svenska språket. ICD Publishing. 2015. 550 s.

Detta är en inspirationsbok som innehåller övningar och kluriga frågor. Boken är riktad till den som är intresserad av det svenska språket och vill berika sitt ordförråd, med utgångspunkten att ett varierat ordförråd ger större behållning av såväl fack- som skönlitteratur. Det ger också förutsättningar för att kunna använda ett nyanserat språk, med rätt stilvalör, i såväl tal som skrift.

Hellberg, Staffan: Nordiska språk då och nu: Artiklar av stockholmsforskare från skilda tider. Stockholms universitet. 2015. 234 s.

Denna volym samlar sjuarton artiklar av lärare och forskare som har varit verksamma vid Institutionen för nordiska språk vid Stockholms universitet, som nyåret 2013 upphörde som egen enhet och gick upp i den nybildade Institutionen för svenska och flerspråkighet. Forskning och undervisning i svenska och övriga nordiska språk fortsätter i oförminskad omfattning, men skiftet har ändå gett anledning att blicka tillbaka på Nordiska språks historia som organisatorisk enhet, från tillsättningen av den första professuren 1928. En inledning presenterar författarna och de olika fält av språkvetenskapen de har varit verksamma inom. Som helhet ger boken en bild av ämnets förändring över tid.

Hilpert, Martin; Ostman, Jan-Ola; Mertzlufft, Christine; Riessler, Michael; Duke, Janet: New Trends in Nordic and General Linguistics. De Gruyter. 2015. 310 s.

Denna bok innehåller en samling artiklar med fokus på språkkontakt i Norden vilka presenterades på 11th International Conference of Nordic and General Linguistics (ICNGL) i Freiburg.

Kahlin, Linda; Landqvist, Mats; Tykesson, Ingela: Språk och identitet: Rapport från ASLA:s symposium, Södertörns högskola 8–9 maj 2014. Södertörns högskola. 2015. 194 s.

Språk och identitet var temat för ASLA:s symposium som hölls på Södertörns högskola under två dagar i maj 2014. Sammantaget visade föreläsarna att det språkvetenskapliga fältet erbjuder en rad olika metoder för att analysera språkets roll i konstruktionen och förhandlingen av identitet. Tretton av symposiebidragen presenteras i den här volymen. De flesta undersökningarna är gjorda på svenskt språkområde, men till symposiet kom även föredragshållare från en rad andra länder.

Kieliviesti är svenska Språkrådets finskspråkiga språkvårdstidskrift som sedan 2009 även innehåller artiklar på meänkieli. Kieliviesti utkom med fyra nummer år 2015.

De flesta nummer av tidskriften innehåller en presentation av nyord i finskan, frågor och svar-spalt samt en kortare ordlista. Varje nummer har dessutom en huvudartikel som illustreras av skämttecknaren Markku Huovila. För att fira den sverigefinska språkvårdens 40-årsjubileum publicerades samtliga illustrationer ur Kieliviesti från åren 2001–2014 i boken Kielikuvat, utgiven av Språkrådet. Några av artiklarna ur tidskriften publiceras också på Språkrådets webbplats: www.sprakochfolkminnen.se.

Landqvist, Mats: Från social kategorisering till diskriminering: Fyra studier av språk och diskriminering och ett modellförslag. Södertörns högskola. 2015. 153 s.

Både social kategorisering och diskriminering är tätt förknippade med vårt sökande efter identitet, åt oss själva eller andra, med tillhörande värderingar. Sambandet mellan social kategorisering och språkbruk är därmed på flera olika sätt nära sammankopplat och värt en närmare granskning. Alla bidrag i den här antologin har ambitionen att närma sig en sådan granskning, och de syftar till att visa på vilket sätt språk är en oundgänglig faktor i den sociala analysen av diskriminering. De medverkande författarna har gjort sina undersökningar utifrån olika material, olika analysmetoder och delvis olika teorier.

Laursen, Helle Pia; Axelsson, Monica; Kenner, Charmian; Ladegaard, Uffe; Lundqvist, Ulla; Møller Daugaard, Line; Orulf, Birgit; Østergaard, Winnie: Litteracitet och språklig mångfald. Studentlitteratur. 2015. 342 s.

Författarna sätter fokus på läs- och skrivundervisning i årskurs 1–3 och beskriver olika möjligheter att fånga upp språklig mångfald i skolan. Vi får följa hur forskare och lärare tillsammans planerar de olika aktiviteter som genomförs i fem flerspråkiga klassrum, och hur barnens språkliga medvetenhet ständigt utvecklas. En mängd exempel ges på tvärspråkliga processer där barnen utforskar och knyter an till olika skriftspråk. Samtidigt som barnen med liv och lust tar sig an det språkliga arbetet med att förstå skrivandets bakomliggande principer, pågår också processer där barnen på olika sätt skapar sin identitet och positionerar sig själva socialt i förhållande till lärarna och de andra barnen. Boken vänder sig till blivande och verksamma lärare i grundskolans tidigare år.

Lundin, Katarina: Tala mera om språk – Textgenomlysning med grammatiska redskap. Studentlitteratur AB. 2015. 158 s.

I boken presenteras praktiska tillämpningar av grammatiska analysredskap, som kan avtäcka mönster i elevers texter. Sådana mönster är viktiga att upp-

täcka om man vill kunna hjälpa varje elev att förbättra sina texter. Mönstren är också nödvändiga att sätta ord på i resonemang om elevens språkutveckling. Författaren visar att man med hjälp av grammatiskt betingade genomlysningar av elevskrivna texter kan landa i en språkutvecklingspraktik som är begriplig för både lärare och elever. Samtidigt tydliggörs värdet av kunskaper om grammatik och svenska språkets struktur för den som ska bistå eleverna i deras språkutveckling. Boken vänder sig främst till blivande och yrkesverksamma svensklärare i grundskolans senare år och gymnasium.

Löfving, Stellan & Stark, David: Årtor suger snaps: Sveriges 99 roligaste skyltar – fler särkrivningar och språkrodor. Känguru. 2015. 127 s.

Under fem år har Stellan Löfving och David Stark underhållit miljoner besökare på Skyltat.se och Facebook-sidor som "Sverige mot särkrivning". I sin jakt på roliga skyltar har Löfving och Stark nu samlat ett arkiv med omkring 10 000 skrattframkallande bilder, och har valt ut de 99 roligaste som är samlade i boken.

Magnusson, Jenny; Milles, Karin och Nikolaidou, Zoe: Könskonstruktioner och språkförändringar: Rapport från den åttonde nordiska konferensen om språk och kön. Södertörns högskola. 2015. 207 s.

I boken publiceras tio artiklar från den åttonde nordiska konferensen om språk och kön, som ägde rum på Södertörns högskola den 10 och 11 oktober 2013. Volymen visar på den bredd som finns inom ämnet, men också på trender och tendenser som dagens forskare särskilt intresserar sig för. Ett starkt tema i konferensvolymen är feministisk språkpolitik, och fler artiklar rör det nya pronomenet "hen". Men det finns också artiklar som berör forskningsfältets framväxt i Norden och mer framåtblickande bidrag om hur forskningen kan bli en del av den antidiskriminerande politiska aktivismen av idag.

Malmsten, Solveig: Dativ i modern färöiska: En fallstudie i grammatisk förändring. Uppsala universitet. 2015. 404 s.

Undersökningen riktar in sig på ungdomars skriftliga språkbruk, representerat genom examensuppsatser från det färöiska gymnasiet under perioden 1940–1999. Själva studieobjektet är kasuset dativ, en böjningsform på bland annat substantiv och adjektiv som förväntas bli mindre vanlig i färöiskan över tid. Studien bekräftar att det pågår en förändring i bruket av dativ i modern färöiska och att det finns vissa paralleller mellan dessa tendenser och historiska förändringar på norskt och svenskt område. Men överensstämmelsen är långt

ifrån total: Tvärtemot tidigare hypoteser ökar snarast dativens frekvens och antal användningsområden.

Norstedts svenska fickordbok. Norstedts. 2015. 1 045 s.

Norstedts svenska fickordbok tar upp det svenska grundordförrådet. Här visas och förklaras ordens betydelse, och deras böjning och uttal. Ordboken fyller en viktig funktion för personer som inte har svenska som sitt första språk, men lämpar sig lika bra för dem som vill ha en liten men ändå innehållsrik svensk ordbok.

Parkvall, Mikael: Sveriges språk i siffror: Vilka språk talas och av hur många? Morfem. 2015. 364 s.

Det tros finnas mellan 150 och 200 språk i Sverige i dag, men ingen vet säkert eftersom det inte existerar någon svensk språkstatistik – ingen har med andra ord något fast grepp om vilka språk som utgör modersmål för Sveriges befolkning. Syftet med denna bok är att göra så goda uppskattningar av antalet modersmålstalare för språken i Sverige som möjligt utifrån de uppgifter som finns att tillgå. I boken kan man läsa om Sveriges språkliga historia, om språkstatistik, svenska språket, svenska dialekter, minoritetsspråk, invandrar-språk och främmande språk. Sist i boken finns appendix med fakta om 100 språk som talas i Sverige samt en redovisning av grundläggande uppgifter om språksituationen i Sveriges 290 kommuner. Mikael Parkvalls bok bidrar till att sprida insikten att Sverige är ett mångspråkigt land och egentligen alltid har varit det. Det är en bok för alla som är intresserade av språk och språklig variation förr och nu. Mikael Parkvall är lingvist vid Stockholms universitet.

Riad, Tomas: Prosodin i svenskans morfologi. Morfem. 2015. 313 s.

Boken presenterar en beskrivning av svenskans morfologi och prosodi från ett mer integrerat perspektiv jämfört med andra beskrivningar, då man tidigare har utgått ifrån att ordbildningen sker först och att prosodin tillkommer efteråt. Morfemens form består inte bara av vokaler och konsonanter, utan också av betoningsstruktur, tonaccent och kvantitet, dvs. prosodiska egenskaper. I sin banbrytande forskning visar Tomas Riad att accent och betoning har en avgörande roll i svenskans ordbildning. Tomas Riad är professor i nordiska språk vid Stockholms universitet och ledamot av Svenska Akademien.

Ribeck, Judy: Steg för steg: naturvetenskapligt ämnesspråk som räknas. Göteborgs universitet. 2015. 256 s.

Det övergripande syftet med avhandlingen är att redovisa resultatet av en

undersökning av de naturvetenskapliga ämnesspråken, så som de förekommer i svenska läroböcker för högstadiet och gymnasiet. Fokus ligger på språket som system, och på läsbarhet. Delstudierna omfattar traditionella textanalysmått, som t.ex. meningslängd, ordlängd, LIX och OVIX, typiskt ordförråd, typiska nominalfrasstrukturer och typiska meningsstrukturer. I samtliga analyser sätts det naturvetenskapliga läroboksspråket i relation till språket i läroböcker i matematik och samhällsvetenskapliga ämnen, samt till språket i berättande och akademiska texter.

Sjögreen, Christian: Kasta bort bollen och äta bort sin huvudvärk: En studie av argumentstrukturen i kausativa "bort"-konstruktioner. Uppsala universitet. 2015. 189 s.

Denna avhandling handlar om olika uttryck som har mönstret [subjekt verb "bort" objekt] gemensamt, vilka författaren kallar för kausativa "bort"-konstruktioner. I avhandlingen analyseras drygt 2000 autentiska exempel, utifrån följande frågor: Vad kan man hitta för relationer mellan verb och objekt om man skulle undersöka detta syntaktiska mönster i ett större autentiskt material? Hur skulle i så fall samspelet mellan verbets betydelse och konstruktionen som helhet kunna beskrivas? Och vilken eller vilka funktioner fyller egentligen adverbet "bort" i dessa olika uttryck?

Sociolingvistik i praktiken. Studentlitteratur AB. 2015. 252 s.

I den här boken visar ett antal forskare hur de rent praktiskt gör sociolingvistik, dvs. vilka metoder de använder för att samla in och analysera data. Målet är att inspirera läsaren att själv undersöka språkanvändning i det omgivande samhället: vid köksbordet, i sms-konversationer eller ute på skolgården. Boken kompletterar introduktionsböcker i ämnet och riktar sig till studenter på grundnivå och avancerad nivå i främst språkämnen och lärarutbildning. Boken kan också användas i metodkurser och som handbok i uppsatsarbete.

Språk och stil. Vol. 25. Adolf Noreen-sällskapet för svensk språk- och stilforskning. 2015. 222 s.

Tidskrift som publicerar vetenskapliga artiklar som berör svenska språket. I denna volym kan man bland annat läsa om universitetet som en multimedial marknadsplats, det skandinaviska översättningsfältet och känseladjektiv i svenskan.

Språktidningen utkom med 8 nummer under 2015.

I en och samma tidning ryms både avancerad populärvetenskap och lätt-

samma reportage. Här finns kontroverser, kuriosa och konkreta skrivråd. 2015 års utgivning innehöll artiklar om bl.a. språkets uppkomst, samspelet mellan tal och gester, återvunnen hörsel med hjälp av cochleaimplantat, svecismer i finskan, en jämförelse mellan svenska och nederländska i relation till engelska, de skrivna listornas position i vår vardag, kommunikationshjälpmedel för barn med autism och sammanträdets betydelse för historiens kvinnor.

Stålhammar, Mall: Att översätta är nödvändigt. Carlsson. 2015. 159 s.

Boken vänder sig till alla som ur olika perspektiv är intresserade av översättning: aktiva översättare, blivande översättare och, inte minst, den stora allmänhet som dagligen kommer i kontakt med resultatet av översättares arbete. Förutom översättning av olika slag av litterära texter får översättning av facktexter stort utrymme. Översättandets flertusenåriga historia skisseras och nyckelbegrepp inom översättningsforskningen redovisas på ett lättillgängligt sätt. Mall Stålhammar är professor emerita i engelska vid Göteborgs universitet.

Sundin, Maria & Ehrenberg-Sundin, Barbro: Krångelspråk blir klarspråk: från 1970-tal till 2010-tal. Nationalencyklopedin. 2015. 301 s.

Klarspråk står för klara och tydliga myndighetstexter, skrivna på ett vardat, enkelt och begripligt språk. Arbetet har drivits på av riksdag och regering tillsammans med språkvetare, jurister, journalister, myndigheter och kommuner. I boken berättas det svenska klarspråksarbetets långa historia. Här diskuteras även hur det framtida klarspråksarbetet kan bedrivas och vilken forskning som behövs. Författare är Barbro Ehrenberg-Sundin, tidigare språkexpert i Regeringskansliet. Medförfattare är Maria Sundin, språkkonsult med lång erfarenhet av klarspråksarbete på myndigheter.

Svenska Akademien: Svenska Akademiens ordlista: 14 upplagan. Norstedts. 2015. 1 596 s.

Svenska Akademiens ordlista (SAOL) brukar betraktas som den inofficiella normen för stavning, böjning och uttal av svenska ord. Antalet uppslagsord har i denna fjortonde upplaga utökats från 123 000 till ca 126 000. Drygt 9000 ord har utgått och ungefär 13 000 har tillkommit. SAOL 14 innehåller flera principiella nyheter. Alla ord som kan böjas, även sammansatta ord som "barnvagn", har fått böjningsuppgifter. Ungefär 2000 partikelverb av typen "hålla med", "lägga till", "stänga av" har för första gången tagits med som uppslagsord. Den nya upplagan ger också tydligt besked om att ord som t.ex. "valrörelse" och "valfångst" innehåller två olika "val" (väljande resp. däggdjur). Även på andra sätt har informationen om ordens betydelse utökats. Och när

det gäller uttal anges inte bara betoning, utan också vilken typ av accent (akut eller grav) det är fråga om.

Teleman, Ulf: Nordister och nordistik i Lund. Media-Tryck, Lunds universitet. 2015. 204 s.

Lund fick liksom Uppsala sin första professur i nordiska språkår 1858. En institution i modern mening etablerades först ett knappt hundratal år senare. Professorerna förkroppsligade länge sina ämnen. Denna bok om nordister och nordistik i Lund från 1860-talet till 1930-talet handlar därför i första hand om professorerna: Theodor Wisén, Knut F. Söderwall, Axel Kock, Elof Hellquist och Emil Olson. Hurdana var de som människor och vad utträttade de som vetenskapsmän? Här ska tyngdpunkten läggas vid deras forskning, betraktad med både samtidens och eftervärldens perspektiv. Framställningen inleds med en skiss av ämnets organisatoriska ramar och av grundbildningens traditioner under de decennier då de fem professorerna verkade. Ulf Teleman är professor emeritus i svenska språket vid Lunds universitet.

Thorén, Benjamin: Svenskt slanglexikon. Nomen förlag. 2015. 432 s.

Svenskt Slanglexikon innehåller ungefär 23 000 slangord och uttryck från hela Sverige, men med tonvikt på Södermalm i Stockholm. Orden är hämtade från många olika språk och dialekter, från yrkesjargong, militäruttryck och sportsnack till folkhumor. De flesta dök upp på 1900-talet, men en del är äldre och många är sprillans nya. Samtliga ord är daterade från den äldsta kända källan. Det gör det möjligt att se hur vissa helt nya ord redan känns omoderna, medan andra är ständigt aktuella och fräscha.

Thyberg, Kajsa: "Det"-konstruktioners betydelse: Hur svenska konstruktioner med formellt och egentligt subjekt realiserar processer. Göteborgs universitet. 2015. 59 s.

I denna uppsats studeras betydelse som realiserar av "det"-konstruktioner med formellt och egentligt subjekt. Konstruktionerna är av tre typer: presentationskonstruktioner, konstruktioner med passiv och konstruktioner med postponerade led. De teoretiska utgångspunkterna är både traditionell grammatik och systemisk-funktionell grammatik då studien fokuserar på hur svenska, grammatiska det-konstruktioner genererar betydelse.

Widbäck, Anders: Ordspråk i bruk: Användning av ordspråk i dramadialog. Uppsala universitet. 2015. 184 s.

Syftet med avhandlingen är att undersöka användningen av ordspråk i

svenska i ett diakront perspektiv. Författaren undersöker hur ordspråk används och vilka språkliga handlingar som kommuniceras med dem samt om användningssättet har förändrats över tid. I avhandlingen undersöks också hur vanliga ordspråk är, vem som använder dem och till vem samt om det har skett någon förändring över tid vad gäller användare och mottagare av ordspråk.

Wojahn Daniel: Språkaktivism: diskussioner om feministiska språkförändringar i Sverige från 1960-talet till 2015. Uppsala universitet. 2015. 273 s.

I den här avhandlingen undersöks diskussioner om feministisk språkaktivism som förts i Sverige från 1960-talet till 2015. Wojahn analyserar, utifrån en diskursanalytisk ansats, diskussioner om feministisk språkförändring som har förts i tre kontexter: inom aktivistiska grupper, i kommentarsfält på nätet och inom den institutionaliserade språkvården. Avhandlingens centrala forskningsintresse är inriktat på relationen mellan språk och kön och relationen mellan språkförändringar och förändringar i den utomspråkliga, sociala världen och hur dessa relationer förstås i de tre kontexterna.